N°. 14. Donderdag 6 April 1911. 11de Jaargang.

Het Koloniaal Weekblad

Orgaan der Vereeniging

OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang."

Abonnementsprijs per jaar:

Vrij aan huis of franco per post binnenland, bij vooruitbetaling	f 2.50
Voor Oost-Indië en het Buitenland	„ 4.—
Afzonderlijke nummers	„ 0.05

Prijs der Advertentiën:

Per vakje	f 2.—

Bij contract reductie.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: 7a HEERENGRACHT, DEN HAAG.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, *51 Verhulststraat.*

Voor *Advertentiën* tot de Drukkerij „LUCTOR ET EMERGO", AMALIA VAN SOLMSSTRAAT, *Telefoon 4424*, beiden DEN HAAG.

Inhoud van dit nummer.

De Rechterlijke Ambtenaar in Ned.-Indië.

Maakten wij in het vorige Weekblad melding van No. 2 der reeks nuttige boekjes, door het **Informatie-Bureau** van Oost en West uitgegeven en handelend over den „Geëmployeerde bij de Suiker-Industrie in Ned.-Indië", al heel spoedig daarop volgde No. 3, gewijd aan bovengenoemde Staatsbetrekking, geschreven door een deskundige, Mr. H. J. Scheuer.

Ten bewijze hoe duidelijk en onderhoudend tevens schrijver zijn stof behandelt, kunnen wij niet beter doen, dan hier het gedeelte over nemen, betrekking hebbend op den **Landraadvoorzitter**, dat zeker niet alleen belanghebbenden zal interesseeren:

De Landraadvoorzitter presideert in de eerste plaats de dagelijksche rechtbank over de Inlanders, dat wil zeggen de rechtbank, die beslist in alle burgerlijke geschillen tot welk bedrag dan ook, en in alle strafzaken met inbegrip der halsmisdaden: in Indië is evenmin voor Inlanders als voor Europeanen de doodstraf afgeschaft. Zeer onbeduidende vorderingen en strafbare feiten komen voor lagere Inlandsche rechters, met wie de Europeesche ambtenaar nagenoeg geen bemoeienis heeft; enkele speciaal aangewezen, andere geschillen en misdrijven, voor het meerendeel met de zeevaart in verband staande, komen terstond voor den Raad van Justitie.

Hieruit blijkt reeds ten duidelijkste van hoeveel gewicht de taak is, die op de schouders ook van nog jonge en onervaren Europeesche ambtenaren wordt gelegd. De voorzitter moge al in theorie de verantwoordelijkheid deelen met de Inlandsche leden van den Landraad; wie de practijk kent, weet ook dat bij de volgzaamheid dier leden, in bijna alle gevallen de meening van den voorzitter den doorslag geeft. Van overstemmen van den voorzitter door de leden is doorgaans geen sprake. Feitelijk beschikt dus in de uiterste gevallen de Landraadvoorzitter over vrijheid, leven en dood of over de middelen van bestaan van de Inlanders.

Inderdaad, wèl een verantwoordelijke positie, maar juist daarom begeerenswaard voor mannen met karakter en plichtsbesef, die nergens méér op hun plaats zijn dan in Indië bij de magistratuur en bij de magistratuur als Presidenten der Landraden.

Natuurlijk heeft men het niet bij alle landraden even druk. Maar als regel mag men toch wel aannemen, dat van de vijf beschikbare dagen — op Vrijdag wordt doorgaans ter eere van den Moslimschen rustdag geen zitting gehouden — er minstens vier voor de terechtzittingen moeten worden gereserveerd vooral bij Landraden, die veel strafzaken te berechten hebben, en dat er maar hoogstens één dag per week voor de burgerlijke zaken zal overblijven. Den verderen tijd zal men voor een goed deel moeten besteden aan het opmaken der vonnissen en ander schriftelijk werk. En dan is de Landraadpresident bovendien nog residentierechter, d.w.z. de lagere rechter over Europeanen in zijn ressort, wederom zoowel met burgerlijke als crimineele competentie. Daarvoor kan hij dan zijn vrijen Vrijdag besteden! zal men zeggen. Maar gelukkig komen niet iedere week residentie-gerechtzaken voor. Eindelijk is hem nog opgedragen de periodieke inspectie van de protocollen der notarissen of als zoodanig dienstdoende ambtenaren; de gevangenisinspectie, waarmede hij vroeger ook was belast, is thans aan speciale ambtenaren opgedragen.

De Landraadpresident behoeft zich dus niet ongerust te maken, dat hij zich vervelen of met zijn vrijen tijd geen raad zal weten. Zijn ambt is geen sinecure, maar bij een ernstige opvatting vindt het vaak zijn belooning in zich zelf.

In zekeren zin is vooral bij de civiele rechtspraak het werk vaak veel loonender dan dat van den Hollandschen rechter, omdat de invloed, door den rechter op den gang van het geding uitgeoefend zoo oneindig veel grooter is. In Nederland is de burgerlijke rechter lijdelijk: hij heeft in hoofdzaak te kiezen tusschen wat de partijen hem voorleggen. De Landraad is dit niet: de President blijft voortdurend het geding beheerschen, gereed om in te grijpen als partijen van den te st mochten dwalen, en vrij in zijn eindoordeel.

Geeft het groote voldoening, wanneer men in een civiel geding de onschuld en de onnoozelheid tegen listige hebzucht heeft weten te beschermen, nog schooner is de taak van den voorzitter misschien op strafrechterlijk gebied. Hier worden het geduld en het doorzicht van den rechter vaak op 'n uiterst zware proef gesteld, omdat lang niet altijd het voorloopig onderzoek in strafzaken, waarop toch de geheele vervolging berust, betrouwbaar is. Ook in Nederland komt dit voor, maar lang niet zoo dikwijls als in Indië, waar dit onderzoek feitelijk geheel in handen is van de lagere Inlandsche politieambtenaren, die van het berip „waarheid" zich soms een geheel andere voorstelling vormen dan met onze Westersche inzichten op dit punt vereenigbaar is.

Dat onder deze omstandigheden een consciëntieus onderzoek ter terechtzitting, waar de President de in de stukken genoemde beklaagden en getuigen van aangezicht tot aangezicht vóór zich krijgt, van overwegend belang is en soms tot zeer onverwachte uitkomsten kan leiden, behoeft geen betoog.

En zoo behandelt schrijver verder alle wetenswaardigheden, aan het ambt verbonden, ook de geldelijke vooruitzichten en de wijzen van opleiding.

Uit de O.-I. Mail.

Pestgevallen op Java. — Zooals te dezer plaatse reeds vroeger werd vermeld, kwamen al een paar keer in de Indische pers berichten voor omtrent verdachte ziektegevallen onder de terugkeerende Mekkagangers, welke echter bij medisch onderzoek niet aan pest werden toegeschreven.

Sedert enkele dagen blijkt uit hier ontvangen telegrammen, dat de pestziekte helaas wel degelijk op Java uitgebroken is.

Bij het departement van koloniën werd 3 dezer het volgende telegram van den gouverneur-generaal van Ned.-Indië ontvangen:

„De grenzen der afdeeling Malang zijn gesloten, maar voor het spoorwegverkeer open.

Van het begin van Februari tot gisteren waren er totaal honderd-vijf gevallen van builenpest, waarvan vijf-en-zeventig overleden en dertien genezen zijn.

De ziekte is gelocaliseerd in de bergdistricten Penanggoengan en Karanglo. Heden een verdacht geval te Tjepoe in Rembang."

In spanning worden nu nadere berichten afgewacht.

Pest-conferentie te Moekden. — Naar Midden-Java te Djocja verneemt, zal de officier van gezondheid Dr. F. H. Hehewerth, daartoe uitgenoodigd, als vertegenwoordiger der Ned.-Indische regeering, naar de pestconferentie te Moekden gaan.

De koelievraag op Java. — Aan het Javasche koelie-vraagstuk wijdt de heer Later in Het Soer. Handelsblad van 7 Maart j.l. eenige beschouwingen, waarbij hij ook de noodzakelijkheid van regeeringstoezicht bij de emigratie betoogt.

Hij zegt o.m.:

„Het is niet alleen in het belang van de cultuur en de planters, dat gevraagd moet worden om hulp van de regeering in de koelie-verplaatsing, het is in een zeer voorname plaats het belang van de Javanen zelf, dat er om roept: die overtuiging heeft ieder Inlandsch ambtenaar met een beetje gezond verstand en de regeering weet dit immers ook wel. Wat geeft die emigratie naar de Lampongsche districten? Niets, terwijl toch de regenten in de dicht bevolkte streken erkennen, dat het gouvernement desnoods duizenden en duizenden koelies zal krijgen, wanneer ze noodig zijn, tienduizend zonder moeite zal aanwerven als ze straks noodig zijn voor den spooraanleg in Zuid-Sumatra.

Laat men nu, verzucht de heer Later, toch die abnormale emigratie laten rusten en de natuurlijke vraag naar koelies bevredigen, door de cultuur-ondernemingen geuit."

Schrijver stelt zich de hulp van de regeering zóó voor:

„Ten opzichte van de bevolking-arme streken op Java, waar door ontwikkeling van de cultuur meer en meer arbeiders noodig zijn en zij een goed bestaan zullen kunnen vinden, is het niet moeilijk. Het binnenlandsch bestuur in het betreffende gewest gaat den toestand ernstig na, overlegt met de plantersvereenigingen, maakt zijn conclusies over de noodzakelijkheid, de mate daarvan, de mogelijkheid om de koelies in voldoende getal in nederzettingen onder te brengen en wat de planters er voor over hebben, wat ze kunnen beloven, aan loonen, aan werkuren, aan gronden. Dan geeft dit bestuur kennis aan het bestuur in de residenties vanwaar men de koelies denkt te kunnen krijgen en de resident daarvan bespreekt de quaestie ampel en breed met de assistent-residenten en vooral de regenten. Die moeten en kunnen de noodige koelies of families volkomen met hun vrijen wil recruteeren: zij weten beslist welke desa's de elementen herbergen, voor emigratie geschikt, ze weten welke mannen verlangen naar de gelegenheid om op een anders kosten naar elders te vertrekken, waar tenminste wat te verdienen valt; ze kennen de jongelieden die er niet tegen opzien een heel eind weg te gaan om 'n potje te maken of gelegenheid te hebben een huishouden op te richten.

Desnoods benoemt de regeering niet alleen wervingscommissarissen, strenge heeren, om de naleving van de wervings-ordonnanties te contrôleeren, maar personen (enkele maar) belast met de regeling der emigratie, geholpen door Inlandsche ambtenaren, gestaafd door het Inlandsche bestuur — om de gaping te overbruggen die er in het sociale leven bestaat: de behoefte aan arbeidskracht eenerzijds, de vraag naar arbeid aan de andere zijde. Daarvoor is geen dure regeerings-commissaris noodig, alleen des-

noods enkele menschen, wat economisch ontwikkeld die de behoeften van de cultuurstreken kennen en die gevoelen voor de nooden van de dichtbevolkte desa's."

Indische artsen. — De N. Soer. Crt. is tegen de voorgenomen uitbreiding van de arts-opleiding in Indië. Wat betreft de Inlanders, kon h.i. het argument nog gelden, dat de Inlander anders van alle medische hulp verstoken was. In de meeste gevallen is steunen op eigen kracht beter dan de hulp van onbevoegden, en het staatsetiketje, gedrukt op onbevoegden, maakt het gevaar des te grooter.

„Maar voor den Europeaan levert het kweeken van dit soort medici een zeer groot gevaar op, zonder één argument in het voordeel.

„De geheele S.t.o.v.i.a. is echt-Indisch, omdat het weer den naam geeft voor de daad, de leege huls met etiket in stede van den degelijken inhoud.

„En die huls met dat etiket geeft in het oog van menigeen, tot oordeelen onbevoegd, een aureool om het hoofd van den nagemaakten medicus, die iemand heel dicht bij het graf, zoo niet er in kan brengen.

„Hoeveel pillen komen nu reeds in de plaats van lichaamsbeweging, hoeveel poeders in stede van gezonde ademhaling!

„Had men jongelieden opgeleid voor enkele eenvoudige handelingen als chirurg, voor hulp bij verlossingen, eerste hulp bij gewonden, dat ware een goede instelling geweest, waarbij het doel niet wordt voorbijgestreefd. Maar jongens met zeer onvoldoende opleiding te bombardeeren tot geneesheeren, hun het receptenboekje in handen geven, hun een visum repertum laten opmaken, hun de bevoegdheden van deskundigen te verleenen, zijn handelingen, die alleen passen in het kader van „alles voor den schijn" en „het zal mijn tijd wel uithouden".

„Er is een ontzaggelijk gevaar verbonden aan het kweeken van deze surrogaten, op welken weg nog een groot onbearbeid veld voor de regeering ligt."

De Locomotief van 8 Maart j.l. merkt echter hiertegen op:

„Indien het gevaar van het instituut van Indische artsen zóó ontzaglijk is, als de N. Soer. Cour. onderstelt, had hiervan toch gedurende de lange ervaring met het dokter-djawa-wezen moeten blijken. Hiervan vernemen we echter niets. Het instituut is onmisbaar geworden."

Tegen het opium. — Bij Gouvernementsbesluit is eene ordonnantie vastgesteld, houdende een verbod op het gratis verkrijgbaar stellen, dan wel als prijs uitloven van opium bij feestelijke gelegenheden.

De grieven der post-ambtenaren. — In de Febr.-aflevering van het Indisch Tijdschrift v. Post en Telegrafie, worden de puntjes eens op de i's gezet aangaande de grieven der post-ambtenaren.

Outsiders hebben het er wel eens over: „dat die lui altijd klagen", om die reden geeft de Redactie van genoemd orgaan een opsomming van de vele onaangenaamheden van den dienst, die naar hare meening aanleiding is van het groote verloop van het personeel en van de weinige ambitie om bij de post in dienst te treden.

Het Nieuws v. d. Dag v. N.-I., dit lijstje overnemend, voegt er aan toe:

„Men kan aangaande deze grieven meenen, dat sommige ervan wat breed zijn uitgemeten, ongegrond zijn ze echter o. i. geen van alle te noemen.

„Het fatale van den toestand is echter, dat het bestaan der grieven oorzaak is van het verloop, en dus tekort aan personeel, terwijl het meerendeel der onaangenaamheden, waarover wordt geklaagd, zijn oorzaak vindt in dat tekort.

„Ziedaar dus een cercle vicieux, waaruit het zeer moeilijk zal zijn te ontsnappen."

WEST-INDIË.

SURINAME.

In het vorige nummer van dit weekblad werden eenige cijfers en beschouwingen medegedeeld uit de begrooting voor 1912, door den Gouverneur aan de Koloniale Staten ter goedkeuring aangeboden. Hier volge nog eene aanhaling uit de Memorie van toelichting, waarvoor den steller een eeresaluut niet mag onthouden worden; na den economischen toestand onder de oogen te hebben gezien, schrijft de Gouverneur:

„Maar alleen een verbetering van den economischen toestand der kolonie, kan tot een blijvenden vooruitgang leiden en de kolonie langzamerhand brengen tot den normalen toestand, waarin zij niet slechts de huishoudelijke uitgaven, maar ook de renten en aflossingen der leeningen uit eigen middelen bestrijdt. Hoe wenschelijk het financieele plan moge zijn, om steeds een goed overzicht over den financieelen toestand te hebben, om ook als rem te dienen tegen onnoodige opdrijving van uitgaven, hoezeer dus aan dat plan, voor zoover de omstandigheden het toelaten, moet worden vastgehouden, met zulk een plan kan men er toch niet komen, wanneer de economische toestand niet verbetert."

De West drukt deze woorden zeer te recht in cursief af.

Dat is de goede weg, zooals ook ingezien is door alle Gouverneurs, die een juist inzicht in den toestand hadden verkregen. Geen gepeuter om eenige duizenden te bezuinigen op een begrooting van millioenen, bezuinigingen, die in den regel spoedig blijken duur gekocht te zijn. Geen „onnoodige opdrijving van uitgaven", maar geen afpingelen van eenige armzalige honderden guldens. Dit klein gedoe leidt de aandacht af van belangrijker zaken.

Waar een man als Dr. Bos voorzitter is van de Commissie, die eerlang naar Suriname vertrekt, heeft men reden te verwachten, dat geen kleinwerk zal gedaan worden, en dat de commissie tot richtsnoer zal nemen de boven aangehaalde woorden van Mr. Fock. De heeren zullen, naar verluidt, slechts een paar maanden in Suriname blijven. Dit reeds waarborgt, dat onderzoek van onbeduidende détails niet in hunne bedoeling ligt.

***

Naar de dagbladen mededeelen, zullen de heeren dr. D. Bos, lid van de Tweede Kamer, en J. van Vollenhoven, directeur der Deli-Maatschappij, te zamen vormende de sub-commissie van de commissie tot het instellen van een onderzoek naar den economischen en financieelen toestand der kolonie Suriname en het beramen van maatregelen tot verbetering van dien toestand, met den aan die commissie toegevoegden secretaris mr. S. J. R. de Monchy op 29 April a.s. naar de kolonie vertrekken. Zij zullen de reis niet maken met de directe verbinding met Paramaribo van den K. W. I. M., doch gaan eerst naar New-York, en vandaar met een der bacovenschepen van den K. W. I. M. naar Suriname.

***

Onder het hoofd: „Eene zaak van urgentie" drukt De West van 10 Maart een adres af, door een 20-tal bekende kooplieden te Paramaribo den Gouverneur toegezonden. Om het groote belang der zaak volge hier het adres in zijn geheel:

„Geven met verschuldigden eerbied te kennen;

ondergeteekenden, allen belanghebbenden bij den handel in Suriname;

dat in hun bedrijf in toenemende mate de druk wordt ondervonden van de concurrentie van Aziaten;

dat tengevolge van de voortdurende immigratie van Chineezen in deze Kolonie, de handel zich steeds blijft uitbreiden op een wijze niet evenredig aan de uitbreiding der bevolking;

dat daardoor de nering der ingezetenen steeds afneemt, in die mate zelfs dat velen een wissen ondergang voor oogen zien;

dat elke binnenkomende immigrant, dank zij de solidariteit zijner rasgenooten, een plaats vindt in den handel;

dat elke aldus ingenomen plaats beteekent, dat een ingezetene vroeger of later zijn bestaan in den handel verliest;

dat derhalve de bedoelde immigratie niet alleen ernstig het bestaan bedreigt van de winkels der ingezetenen, doch ook langzaam maar zeker aan de ingeborenen, die als dienstbaren in den handel werkzaam zijn, hun bestaan ontrooft;

dat op grond van een en ander die immigratie een ramp dreigt te worden voor den handeldrijvenden middenstand van Suriname;

dat hier, evenals elders, de ondervinding leert, dat voor volken van westersche cultuur, op den duur de handelsconcurrentie met Aziaten, die geheel andere levenseischen hebben, onmogelijk is;

dat bovendien in Suriname nog om een andere reden de kansen ongelijk zijn: door den voortdurenden stroom van hun rasgenooten, beschikken Chineesche handelaren steeds over talrijke werkkrachten, die in den eersten tijd weinig of geen bezoldiging behoeven;

dat ondergeteekenden vermeenen, dat alleen het Bestuur het gevaar kan keeren, door op het voetspoor van andere landen maatregelen te treffen tot breideling der immigratie van Chineezen;

dat, naar zij meenen, ook vele Chineesche ingezetenen thans inzien, dat maatregelen in dien geest noodig zijn, doch uit solidariteits-gevoel huns ondanks zich verplicht rekenen nieuwkomers te blijven helpen;

dat ondergeteekenden meenen, dat als maatregelen om de immigratie van Chineezen te stuiten, zouden aan te bevelen zijn, bijvoorbeeld: het heffen van een hoog hoofdgeld; of wel de bepaling, dat de immigrant tenminste vijf jaar in de kolonie moet vertoeven, alvorens handelaar te worden of in den han-

del dienstbaar te zijn; of wel, wat het meest afdoend zou zijn, voorshands de immigratie van Chineezen (uitgezonderd voor den landbouw) te stoppen;

redenen, waarom ondergeteekenden Uwe Excellentie eerbiedig naderen met het verzoek, het daarheen te willen leiden, dat ten spoedigste maatregelen worden genomen om het gevaar, hetwelk den handeldrijvenden middenstand bedreigt door de immigratie van Chineezen, af te wenden.

Hetwelk doende enz."

Men heeft hier inderdaad te doen met een der vele vormen, waarin het gele gevaar zich voordoet, maar het afwenden daarvan zal in Suriname even moeilijk zijn als elders. Kwamen de Chineezen in de kolonie om er den landbouw uit te oefenen, men zou ze met open armen ontvangen, maar winkeliers en ook ambachtslieden zijn er nu reeds te veel.

***

Een ander belangrijk bericht brengt hetzelfde nummer van De West:

„Men meent weer enkele gevallen van Panamaziekte in Congo bacoven te hebben opgemerkt. Op Jagtlust 7 gevallen. Op Mon Plaisir één twijfelachtig geval. Het is wel heel toevallig, dat deze gevallen weer voorkomen na eenige weken felle droogte. Toen verleden jaar September de eerste gevallen werden geconstateerd op Dordrecht — wat toen zulk een schrik veroorzaakte — heerschte er ook felle droogte. Toen de regens invielen, vernam men niets meer van de ziekte. Wat meer zegt, knollen van zieke bacoven werden uitgeplant, en gaven gezonde planten en vruchten. Zoo iets is ongekend bij Gros Michel, die door de Panama-ziekte wordt aangetast. Van tweeën één dus: òf men vergist zich waar men Panamaziekte meent te ontdekken in Congo's, òf de Panama-ziekte verliest hare kenmerkende eigenschappen en daardoor haar gevaarlijk karakter, wanneer zij in Congo's optreedt. Op eenige honderdduizenden planten zijn tot dusverre op Dordrecht in anderhalf jaar tijd elf gevallen van Panama-ziekte in Congo's geconstateerd. De vertegenwoordiger der Fruit Co. verklaarde ons dan ook heden zich volstrekt niet ongerust te maken over de nieuwe gevallen."

***

Per s.s. Sutley vertrokken op 4 Maart naar Calcutta 603 Br.-Indische immigranten, t. w. 418 mannen, 105 vrouwen, 27 jongens en 41 meisjes, tusschen 1 en 10 jaar, 6 jongens en 6 meisjes beneden 1 jaar.

Aan spaarpenningen is gedeponeerd een bedrag van ƒ 57995,—, terwijl de waarde hunner sieraden geschat is op ƒ 10800,—.

Ging er een bezending Javanen naar hun vaderland terug, dan zou er van spaarpenningen weinig sprake zijn geweest.

***

Van gouvernementswege werden niet lang geleden cursussen geopend in de Hindostansche en Javaansche talen. De West deelt nu mede, dat de belangstelling reeds schijnt te verflauwen. De Javaansche cursus, die met 60 of 70 toehoorders begon, wordt in den laatsten tijd gewoonlijk door geen 20 personen bezocht. Het gewone verloop van dergelijke instellingen in Suriname.

***

Het proces-Killinger zal eindelijk door het Hof van Justitie behandeld worden.

De West zal gedurende den loop van het geding dagelijks verschijnen, inplaats van tweemaal in de week.

***

Onder het hoofd: „Een verblijdend verschijnsel", geeft Onze West het volgende bericht:

„In de afgeloopen maand zijn een veertigtal jonge mannen uit den middenstand bij elkaar gekomen om hunne toekomst te bespreken.

Op twee kort daarop gevolgde bijeenkomsten werd daarover beraadslaagd en als vaststaand aangenomen, dat zij zich slechts bij den kleinen landbouw eene toekomst kunnen verzekeren, wanneer zij dezen eigenhandig aanvatten.

Onder die belanghebbenden was er een groot aantal opzichters bij den grooten landbouw.

Besproken werd, op welke wijze zij met voordeel zich aan den landbouw zouden kunnen wijden, en erkend, dat dit niet zoo kunnen op de wijze, zooals tot nu toe bij den kleinen landbouw geschiedt.

Besloten werd op de laatste bijeenkomst zich tot den Gouverneur te wenden met de mededeeling van hun wensch en het verzoek hen zoodanig te steunen, dat hen eigenhandige uitoefening van den landbouw door hen mogelijk zij. Een commissie werd aangewezen, om de belangen der betrokkenen bij Z.E. voor te dragen.

In optocht trokken zij ll. Woensdag naar het Gouvernementshotel en daarbuiten wachtten ze, totdat hunne Commitenten zich van hunne opdracht gekweten hadden.

De ontvangst van den Gouverneur aan de commissie was allervriendelijkst.

Z.E. deelde het inzicht der verzoekers, dat bij het ambacht voor hen geen toekomst was in deze kolonie en dat zij zich deze bij den landbouw zouden kunnen maken, en verzekerde de commissie alle billijke voorstellen in dien geest in gunstige overweging te zullen nemen.

Toen dit den buitenstaanders door de Commissie werd medegedeeld, hieven ze allen ter plaatse een „Leve Gouv. Fock! Leve de landbouw!" aan.

Voorwaar, het is een verblijdend verschijnsel, dat de jongelui, die hun heil zochten op kantoren, in winkels als anderszins, bereid gevonden worden, eigenhandig den landbouw aan te vatten."

***

Als slot van dit overzicht een uitknipsel uit de Suriname van 10 Maart:

Het oude tabakswapen is verdwenen van het hoofd van het G. A. B., waarin het zoo lange jaren gestaan heeft, en daar vervangen door het Nederlandsche Wapen.

Nogmaals moeten wij ons leedwezen uitspreken over het verdwijnen van het oude Surinaamsche Wapen, waarmede iets eigendoms der kolonie verloren gaat, als het niet behouden wordt als wapen van Paramaribo.

De spoed, waarmede het K. B. getroffen is, verbaasde ons. Hadden onze Bestuursmannen geen andere, ernstiger zaken om hun aandacht er aan te wijden en kon niet geadviseerd zijn een beslissing te nemen in den voor het tabakswapen gunstigen zin?"

Een afdoend motief om het oude wapen, dat — terecht of ten onrechte — zoolang dienst heeft gedaan, niet te handhaven, zal er wel niet geweest zijn. Het wapen is verdwenen, en daarmede het mooie devies: „Justitia Pietas Fides."

WAT DE INLANDER ZEGT.

Oprichting van een Weduwen-Pensioenfonds voor Inlandsche ambtenaren in Nederlandsch-Indië. — In de **Pantjaran Warta** van 10 Januari j.l. no. 8, komt een uit de **Selompret Malajoe** overgenomen artikel voor, dat betrekking heeft op de dikwijls zoo moeilijke, geldelijke omstandigheden der weduwen van de Inlandsche hoofden, meer in het bijzonder van die op Java.

Daaraan is het navolgende ontleend: 98 pCt. dier weduwen, zegt de schrijver, verkeeren in hulpbehoevende omstandigheden, hoofdzakelijk omdat zij, na het overlijden harer echtgenooten, geen geldelijken steun van regeeringswege ontvangen en zij, tijdens het leven harer mannen, steeds beschouwd zijn geworden als duiven in een kooi, die door de respectieve wederhelften werden gevoed. Zij hebben dus geen gelegenheid gehad zich voor eenig praktisch loonend werk te bekwamen. Zoolang hare echtgenooten in functie waren, was haar bijv. het handeldrijven verboden; kwamen deze te sterven, dan waren zij als plotseling losgelaten onbeheerde duiven, waarom niemand zich bekommert, die zelfs van niemand iets te eten krijgen.

In welk geval komt de regeering nu zulken weduwen van Inlandsche hoofden geldelijk tegemoet en verleent zij haar gunst aan de nagelaten betrekkingen der overledenen, die toch zoo dikwijls in hun dienst met den grootsten trouw en de oprechtste plichtsbetrachting de regeering terzijde hebben gestaan, zoo vraagt de schrijver.

Vroeger ontving de weduwe van het geringste Inlandsch Hoofd eenigen geldelijken onderstand. Dit bedrag was wel niet groot, doch in elk geval behoefde de weduwe toen geen zwerfster te worden en kon zij op behoorlijke wijze haar stervensuur afwachten. Voor de actief dienende mannen, gaf die gunst eene geruststellende gedachte. Zij wisten, dat hun gezin niet straat-arm en onverzorgd achterbleef.

Men kan zich dus voorstellen, hoe de algemeene gemoedstoestand moet zijn geweest, toen deze Hoofden en hunne gezinnen vernamen, dat in den vervolge alleen onderstand zou worden toegekend aan de weduwen en kinderen van hooge geboorte-extractie of van hen, die eene hooge stelling in de maatschappij innamen, zoomede aan hen, die, wegens gebrek aan elke inkomst en elken steun van familieleden, van alle geldmiddelen zijn ontbloot.

Behalve de vrouwen van regenten en misschien ook nog van enkele andere aanzienlijken behooren alle weduwen van Inlandsche ambtenaren op Java tot de laatste categorie en zouden zij dus, bij eerlijke toepassing van de wettelijke voorschriften, in aanmerking moeten worden gebracht voor de regee-

ringsgunst. Doch in de werkelijkheid deelen slechts enkele hooggeplaatsten daarin, hoewel de regeering toch mildheid en rechtvaardigheid wil betrachten.

Aan wien de schuld? vraagt de schr. verder.

Teneinde deze vraag te beantwoorden, moet men het oog vestigen op de praktijk en dan ziet men, dat het verzoek om toekenning van geldelijken steun het eerst in handen wordt gesteld van den Regent.

Deze geeft in zijn advies te kennen of hij de toekenning al of niet wenschelijk acht en feitelijk komt het dus aan op de beslissing die de Regent ten deze neemt.

De meeste Regenten nu, houden zich gewoonlijk vast aan de bestaande bepalingen, ook denken zij dikwijls meer aan zichzelf dan aan hunne ondergeschikte hoofden en zoo ziet men, onder die omstandigheden, gewoonlijk slechts bij uitzondering een geldelijken onderstand aan eene weduwe van een lager geplaatst hoofd verleenen.

Met de weduwen van Regenten en enkele andere hoofden, staat het beter. Hoewel gewoonlijk ook niet zeer bemiddeld, kan men toch niet zeggen, dat zij bepaald arm zijn en niettemin wordt haar van regeeringswege steun verleend, omdat dit tegenover die hoogergeplaatsten meer plichtmatig wordt geoordeeld dan tegenover de lager geplaatste Hoofden, die onder de bevelen van den Regent zijn gesteld.

Die gedachtegang is natuurlijk niet verkeerd maar bij de beoordeeling daarvan moet men toch rekening houden met het feit, dat, bij aldien een oudste zoon van den Regent zijn vader opvolgt en al diens waardigheden aanvaardt, hij zulk een bezoldiging ontvangt, dat hij zijn moeder wel geldelijk kan steunen. Hoe het ook zij, het is een feit, dat de weduwen der lagere Hoofden thans over het algemeen allesbehalve tevreden zijn. Zij zijn van meening dat als de regeering aan ééne weduwe onderstand toekent, allen daarop aanspraak kunnen maken, dus: aan allen of niemand. In het eerste geval stelt zulk eene uitgave hooge eischen aan 's lands kas en om die reden prijst een schrijver in De Locomotief als middel tot verbetering van den treurigen toestand aan om van het inkomen der Inl. Hoofden 4 of 5 pCt. maandelijks in te houden ten behoeve van 'n weduwepensioenfonds. Het is mogelijk dat die maatregel in den beginne bij enkelen gemor zal geven, doch bij de vrouwen zeker niet, terwijl toch ook de mannen weldra tot het besef zullen komen, dat zij hunne echtgenooten althans eenigszins geldelijk verzorgd moeten achterlaten.

Die inhouding zal wel tot gevolg hebben, dat de tegenwoordige geringe bezoldigingen der Inl. hoofden met 4 à 5 pCt. zullen moeten worden verhoogd, doch dit moet op zulk eene wijze geschieden, dat het meerdere gevormd wordt tot een fonds, waarmede 's lands kas geen administratie-bemoeienis heeft.

Laat een Hoofd slechts één weduwe na, dan staat het pensioen natuurlijk geheel ter harer beschikking. Overleeft een Hoofd zijn echtgenoote en huwt hij daarna eene andere vrouw, dan komt het pensioen na zijn overlijden haar ten goede, mits zij bijvoorbeeld niet meer dan tien jaren jonger in leeftijd zij dan haar gewezen man. Dit dient om te voorkomen dat jonge vrouwen, teneinde een gemakkelijk leven te hebben, zich niet al te spoedig met stok-oude Inlandsche landsdienaren in het huwelijk verbinden, hetgeen voor den dienst niet goed zoude zijn.

Laat een hoofd meerdere vrouwen na, dan ontvangt alleen de oudste het pensioen, onder verplichting dat, in zekere vast te stellen verhouding, met de andere weduwen te deelen.

Volgens schrijver is het hoog tijd, dat deze maatregelen worden getroffen.

Werving van Inl. werkkrachten voor Deli. In het bijvoegsel der **Bromartani** van 11 Januari 1911, No. 4, roept een schrijver de hulp der Redactie in tot het vestigen van de aandacht der politie op de actie der wervers voor het verkrijgen van Inlandsche werkkrachten voor Deli. Persoonlijk nam hij 3 of 4 personen, zoogenaamde depôthouders, waar, die elken Maandag, ieder voor zich, een zeker aantal lieden, minstens 5, zoowel mannen als vrouwen, waaronder weduwen en maagden, op het kantoor van den ass.-resident brachten, met bestemming voor Deli en elders.

Die depôthouders loopen alle groote en kleine dorpen, ook in het gebergte, af, en weten het volk door allerhande fraaie, doch onware voorspiegelingen te lokken en aan te sporen op hunne aanbiedingen in te gaan.

Het is mogelijk, zegt de schrijver, dat die toestand op Java niet overal dezelfde is, maar persoonlijk had hij de gelegenheid te zien, hoe vele lieden naar de voorspiegelingen luisterden, terwijl de politie daarvan nimmer kennis nam.

Laat deze zich toch eens plaatselijk van de bestaande toestanden overtuigen! roept hij uit, en nagaan, of de gesloten overeenkomsten werkelijk vrijwillig of naar aanleiding van de voorspiegelingen, tot stand komen. Dat onderzoek zal de moeite loonen; aan het bestuur een eigenaardigen kijk geven op de treurige werkelijkheid; en het volk, bij het beramen en in het leven roepen van gelukkiger bestuursmaatregelen, dankbaar en tevreden stemmen.

WAT DE CHINEES VERTELT.

Reis van Peking naar Taskend. — Kuldja is de stad, welke in de jaren 1871—1882 diende als uiterste post van vestiging der Russen in Midden-Azië, en welke thans tot het ressort van Groot-China behoort. De Russen hebben zich destijds met geweld van die stad meester gemaakt, doch moesten haar weder prijs geven, toen China een schijnbaar dreigende houding aannam en voorgaf Rusland den oorlog te zullen verklaren. Deze list is destijds met gunstig gevolg bekroond, maar of een dergelijk optreden voor de tweede maal gelukken zou, valt te betwijfelen.

Na 1871 stond Kuldja onder Russisch beheer, terwijl in 1900, tijdens den Chineeschen opstand, Rusland nog 500 man troepen derwaarts zond, ter aanvulling van de aanwezige militaire macht van den Russischen Consul.

Kuldja is absoluut niet beschermd tegen een aanval van de zijde van den vijand en zal dit blijven zoo lang deze plaats niet door een spoorbaan in het wereldverkeer is opgenomen. Van het naaste Chineesche spoorwegstation tot Kuldja is de afstand 2820 Mijl, doch binnen korten tijd zal de stad slechts één dag verwijderd zijn van het naaste Russisch spoorwegstation op de grenzen van Rusland en China.

De stad Kuldja wordt door de Chineezen Suiting hsiem geheeten en ligt aan den oever van de Ilirivier, op 30 Mijlen afstands van de Russ. grens. Op 5 mijl Zuid-Oostwaarts ligt nog een andere Chineesche vestiging, welke zich pas in de laatste 15 jaren heeft ontwikkeld en Hsin-Cheng wordt genoemd. Men heeft in die plaats breede wegen aangelegd, waar langs flinke huizen en kantoren zijn opgericht en er is een flinke welvarende markt.

Hier woont een Generaal der Tartaren, voorts is er een militaire school en een kazerne voor de troepen, welke op Europeesche wijze worden geoefend. Deze plaats is wel de sterkste van de geheele streek maar toch ligt zij strategisch ongunstig, omdat zij in geval van nood, niet kan dienen tot reduit. Zoowel de hoorn als het geklak van marcheerende troepen met de daarbij behoorende zangbegeleiding hoort men den geheelen dag en niet ongaarne.

Men tracht op die wijze militaire neigingen aan te kweeken en te ontwikkelen. De officieren, behoorlijk in uniform gekleed, met glinsterend zijdgeweer, kan men steeds op den openbaren weg ontmoeten, en geven den indruk, dat in de toekomst op hen kan worden gerekend. Dit op moderne wijze gevormde garnizoen werd destijds tot stand gebracht door den vorigen Tartaren-generaal, thans Onderkoning van Lanchau.

Diens vervanger is de heer Kuang-Fu, een behoudend man, die steeds in ontevreden stemming over zichzelf verkeert en jammert over de vele beslommeringen aan zijn werkkring verbonden en over de duurte van zijn huishouding. Hij wordt dan ook beschouwd als een landsdienaar, die China niet vooruit zal brengen en te Hsin-Cheng in het geheel niet op zijne plaats is. Die militaire vesting toch, die steeds door de naburige Russen wordt bedreigd, is een voornaam strategisch punt van Groot-China, waar de leiding moet berusten in handen van een jong en bekwaam officier, die over oorlogservaring beschikt, zooals er bij het jongere geslacht velen worden aangetroffen. Niettemin plaatste de Chineesche Regeering daar toch den heer Kuang Fu, een man van 67-jarigen leeftijd, van Mongoolsche afkomst, die nòch lezen, nòch schrijven kan en die van militaire zaken niets afweet, omdat hij, gedurende zijne carrière, zich steeds meer op burgerlijk bestuursterrein bewogen heeft. Nog nimmer bijvoorbeeld begaf hij zich naar het gebergte op de grenzen van het Russisch gebied, dat toch bewaakt diende te worden, met het oog op eene altijd mogelijke actie van de zijde der Russen.

De heer Kuang-Fu wekt dan ook steeds een medelijdenden glimlach op van die Russen en aan zulk een persoon mogen, volgens den correspondent reiziger, toch niet zulke groote Chineesche belangen blijven toevertrouwd. Het garnizoen onder zijne bevelen, behoort eene sterkte te hebben van 2000 man infanterie; 1117 man cavalerie; 2 batterijen veld-artillerie; 1 batterij bergartillerie; deze beide laatste afdeelingen ter sterkte van 568 man. In werkelijkheid zijn evenwel aanwezig: 1400 man infanterie; 700 man cavalerie (doch slechts 100 paarden); 200 man artillerie (zonder vuurmonden en paarden).

Het geschut van twee bergbatterijen, van 37 m/m

dat vervaardigd is in de bekende fabriek van de firma Krupp, wordt bewaard in de militaire school, en twaalf vuurmonden van 57 m/m, afkomstig uit de fabriek van Creusot, blijven achter slot te Suiting en komen nooit voor den dag. De schietwapens der infanterie zijn van verschillend model. 1e. van Mauser, van de jaren 1871, 1878 en 1887, afkomstig uit Europa; 2e. van de eigen wapenfabriek te Hanjang; 3e. van Mannlicher, nu 4 jaar geleden ingevoerd; 4e. van Japansch fabrikaat, n.l. 150 stuks.

Patronen, kogels en buskruit zijn niet in voldoende hoeveelheid aanwezig en worden bij kleine hoeveelheden van Urumchi aangevoerd. Ze zijn van eigen maaksel en niet fabriekmatig bewerkt. Machinegeweren ontbreken geheel, evenals genie-troepen, militaire transport-afdeelingen en het noodige ambulance-personeel. Wel is een behoorlijk muziekkorps aanwezig.

Op de militaire school zijn 300 leerlingen, die onder de leiding staan van een Japanschen instructeur, met wien een contract voor den tijd van twee jaar is gesloten. Behalve deze school is er ook nog een politieschool. Op beide scholen worden geen vreemde talen onderwezen en van de Chineesche leeraren is er niet één, die in een ander land onderwijs genoten heeft.

Onderscheiding. Naar de Ind. bladen meldden, is op Java de kapitein der Chineezen, K w e e S i k h P o, in de residentie Pasoeroean (afdeeling Pasoeroean), bij koninklijk besluit benoemd tot Ridder in de Oranje-Nassau-orde.

In het N i e u w s v. d. D a g v. N.-I. van 10 Maart j.l. troffen wij de volgende berichten aan:

Beleedigde wijkmeesters. De Chineesche wijkmeesters voelen er zich over beleedigd, dat zij, wanneer zij als getuigen voor den Landraad moeten verschijnen, geen afzonderlijke zitplaats krijgen.

Zij dienden reeds een desbetreffend request bij den Chineeschen Raad in.

'n Echtscheiding-geding. Voor den Chineeschen Raad alhier werd een grappig zaakje behandeld.

Een Chinees had echtscheiding aangevraagd omdat zijn vrouw hem in het bijzijn van anderen met sirihsap had bespogen.

De echtgenoote had echter geduchten spijt over haar lama-achtige uiting van minachting en legde den eed af, dat zij nooit meer sirih zou pruimen.

Manlief werd door die zelfopofferende liefde diep geroerd en trok zijn eisch in. Gearmd verliet het echtpaar de vergaderzaal.

Van Vreemde Koloniën.

FRANSCHE KOLONIALE POLITIEK.

V e r v l o g e n i l l u s i ë n? Nadat de Fransche troepen in 1895, onder generaal Duchesne, zich het meesterschap over M a d a g a s k a r hadden verzekerd, stelde men zich in Frankrijk gouden bergen voor als gevolg van die verovering. Hoog werd opgegeven van de verwachtingen. Er was goud, er waren andere delfstoffen, edelgesteenten gevonden; alle aanwijzingen deden prachtige uitkomsten verwachten van de veefokkerij; de rijstbouw beloofde een rijke bron van uitvoer te worden. Later hoorde men al minder en minder over deze groote kolonie. En nu is Emile Faguet in de „Revue des deux mondes" komen vertellen, hoe het dit alles op teleurstelling uitgeloopen is, hoe het bij klein gedoe gebleven is (zie ook „Deutsche Kolonialzeitung", 25 Maart, 1911).

De wegen zijn in aantal en toestand onvoldoende, de havens evenzoo. De plaatsen zijn, behalve de hoofdstad Antananarivo, onbeduidend gebleven.

Als voornaamste oorzaak hiervan wordt het gebrek aan Fransche immigranten genoemd. Frankrijk heeft eigenlijk geen overdaad aan bevolking, en het ontbreekt hierbij of hierdoor aan de stoutmoedigheid en ondernemingsgeest die tot groote koloniale ondernemingen leidt. In alle Fr. koloniën wordt hierover geklaagd, maar vooral Madagaskar heeft er door geleden. De inboorlingen behooren tot verschillende stammen, die nog zoo vijandig tegen elkander gestemd zijn, dat het moeite kost hen in vrede te houden en van samenwerking vooralsnog geen sprake is. Duur zijn de donker gekleurde arbeiders niet, met 20 centimes per dag acht een goed werker zich al betaald, zelfs bergwerkers krijgen voor een arbeid van twaalf uren maar 60 centimes. Maar op hun arbeid is nooit vast te rekenen. De Madagaskarsche inboorling is zeer grillig. Hij oordeelt plotseling genoeg gedaan of verdiend te hebben; dan blijft hij eenvoudig weg. Sparen is hem ten eenemale onbekend, behalve als hij er toe komt zich een mausoleum te bouwen, waar hij eens de eeuwige rust hoopt te genieten. De bevolking neemt niet toe, eerder af.

Er wordt over gedacht in grooter aantal Oost-Aziaten naar Madagaskar te ontbieden. De bosschen zullen dan spoediger in exploitatie kunnen komen. Een paar duizend huisgezinnen uit Annam zouden terreinen in weinige jaren in rijstvelden kunnen herscheppen. Maleiers zouden den Hova's kunnen leeren hoe de veefokkerij te verbeteren is. Chineezen en Hindoes zouden met de Negers de openbare werken, vooral den wegenaanleg, flink kunnen aanpakken.

Voor dit alles zijn millioenen noodig, die de Madagaskar niet op kan brengen. Frankrijk zal hiervoor een leening moeten waarborgen. Wordt niet andermaal kapitaal beschikbaar gevonden, wordt niet voor arbeidskrachten gezorgd, dan zijn, volgens Faguet, alle offers die voor de kolonie gebracht zijn, als verloren te beschouwen.

***

Toen de afgevaardigde Violette, als rapporteur

FEUILLETON.

Oude Sage in een nieuw kleed

DOOR

M. C. K. v. Z.

V.

In een lange stoet was de vreemde Aroe het vorstelijk verblijf van Polé-ri-lao genaderd. Twee lansdragers reden voorop en achter den Aroe volgden zijn sirihdoosdragers, de huishoorigen, en de vrouwen allen te paard. Daarachter kwamen weder te voet de slaven en koelies.

Polé-ri-lao ontving den Aroe, zooals het een vorst betaamt. Vele onderhoorigen met geschenken gingen den gast tegemoet, en hij zelf wachtte voor de trappen van zijn, op palen staand huis, den bezoeker af.

Vele dagen was het feest in Polé-ri-lao's huis. Niets ontbrak er aan dat, wat de wetten der gastvrijheid voorschreven.

Onder al de vrouwen, die in het vrouwenverblijf ondergebracht waren, was er ééne, die snel haar donker gelaat bedekt had met de doek voor de zonnehitte om haar hoofd geslagen, toen zij Polé-ri-lao gezien had, staande voor de trap van zijn huis.

Polé-ri-lao heette deze vorst, maar Allah, het was Soeltani-l'-Indjilaï. l'-Indjilaï, ouder geworden, maar dezelfde, die vele jaren geleden met haar en hare zonen verbannen was uit hun land!

O! zij was nu maar een nederige, arme vrouw, behoorende bij het gevolg van den Aroe, vrouw van den visscher, die haar eens ontvoerd had, toen de rivier zoo wild bruiste en schuimde. Zij was niet meer We-Mono, de vorstin met de vorname kleeding en de geel-zijden patola, zij was een arme vrouw, een slavin...... Maar toch was in haar gebaren, in haar gang, in haar stem, in haar stille wezen iets vorstelijks gebleven. Zij voelde dit; zij was, ondanks haar verlangen door l'-Indjilaï herkend te worden, bang voor die herkenning. Hij zou andere vrouwen hebben, hij zou haar wellicht niet terug wenschen; zij wilde wachten, zij wilde eerst zien, hoe zijn huis, hoe zijn omgeving was, en buitendien, voorzichtigheid was een eerste vereischte! Als La Singké, haar man, die in het gevolg was van den Aroe, iets bespeurde van wat er in haar omging, dan was zij haar leven niet zeker.

En zoo wachtte We-Mono de dagen in het vrouwenverblijf. Ze wendde voor wat ongesteld te zijn, opdat zij zich beter terug kon trekken. Soms hielp zij de vrouwen bij het toebereiden van gebraad en gebak, en eenmaal slechts liet zij zich meevoeren naar de plaats, waar de garong geslagen en de wierook gebrand werd. Daar onder het feestgedruisch, half verscholen achter andere onderhoorigen, die in de groote zaal op den grond gehurkt zaten en toekeken, beschouwde zij lang Polé-ri-lao's gezicht. Het was l'-Indjilaï! hij was het, het kon niet anders! En wie waren die twee jongelingen, daar vlak in zijn nabijheid? Zijn zonen? Waren het Rilongi en La-Parappa!? Ook hen, hare kinderen, had zij al die jaren niet weder gezien, — daarom rees bij haar het vermoeden, dat zij wellicht bij hun vader gebleven waren. Hun kleederen waren fraai, wel niet zooals het vorstenzonen past, maar wellicht voedde l'-Indjilaï hen eenvoudig op. En zij vroeg aan een oude vrouw naast haar: „Wie zijn die twee jonge mannen daar in de nabijheid van den vorst?"

„Dat zijn La-Caligo en Imani", zeide de vrouw. „Des vorsten sirihdoosdragers."

„Zijn het niet zijn zonen, Rilongi en La-Parappa?" vroeg We-Mono weder.

„Hij heeft geen zonen", antwoordde de oude

van de commissie voor het koloniaal budget, een verslag uitbracht over Indochina, dat niet alleen op politieke en administratieve misbruiken wees maar handelingen van den energieken gouverneur-generaal Klobukowski in een zeer ongunstig licht stelde, is er in een deel der pers bewondering geweest voor den afgevaardigde, die zoo gauw de feilen en fouten had ontdekt, en wantrouwen tevens in het ginder gevoerde beleid.

Nu de gouverneur-generaal naar Parijs gekomen is en daar gesproken heeft zijn die bladen heel spoedig heelemaal omgeslagen. De heer Violette staat als een lichtvaardig, onbekwaam rapporteur tegenover den heer Klobukowski, die hem dan ook danig aan de kaak heeft gesteld. Zóó, dat het heusch niet noodig ware geweest nog door getuigen persoonlijke voldoening door de wapenen te laten vragen, een vertooning, die gelukkig door de gekozen secondanten geheel overbodig is verklaard.

Het dunkt ons dan ook afdoende, wanneer een rapporteur moet erkennen geoordeeld te hebben op apocryphe stukken; „contracten" genoemd te hebben stukken zonder namen, datum of onderteekening; bedrogen te zijn door zijn voorlichters, die hij echter niet noemen wil; verkeerd gelezen te hebben; aan personen feiten ten laste te hebben gelegd, die gebeurd zijn voor hun komst in de kolonie, enz. enz.

De rapporteur vindt dan ook bij niemand meer verdediging voor zijn overmoedige oppervlakkigheid.

BRITSCHE KOLONIËN.

De vorige week gaven wij een bericht weer waarvan wij sedert eerst de opheldering mochten vinden, het besluit van de Bahama-eilanden om te trachten hun annexatie bij Canada te verkrijgen. De reden is een van commerciëel-praktischen aard. De handel dezer eilanden heeft vrijwel geheel met N.-Amerika plaats, en wordt in hoofdzaak gedreven door de Wardlijn, die tweemaal in de maand van de hoofdplaats Nassau naar New-York vaart. Een zwaar tarief van invoerrechten treft hier de handelswaren. Veel zwaarder dan dat wat voor Canada geldt, terwijl de kans bestaat dat Canada door het wederkeerigheidsverdrag met de Vereenigde Staten, in nog gunstiger verhoudingen zal komen. Om van die tariefplaag bevrijd te worden, willen de Bahama's gaarne een onderdeel van het ver afgelegen Canada worden.

***

Bij de bespreking van een artikel van professor Lyde over 't Klimaat en de huidskleur, geeft „The Straits budget" van 9 Maart j.l. aanhalingen, waaraan wij het volgende ontleenen. Een halve eeuw geleden was veldarbeid in de tropen vrijwel onmogelijk voor de blanken. De inwerking van de zon ondermijnde hun gestel en maakte hen tot een gemakkelijke prooi voor parasieten, die zij niet wisten af te weren. De ondervinding bij de werkzaamheden aan het Panama-kanaal heeft aangetoond dat het gevaar meerendeels te overwinnen is. De sterfte is daar tot onder 3 pCt. gebracht bij de 11000 blanke arbeiders, die er werkzaam zijn. Malaria en gele koorts zijn feitelijk uitgeroeid; de menschen zijn er zoo opgewekt en gezond als in eenige plaats ter aarde. Maar toch is het aantal jaren dat een blanke onder de tropische lichtstralen kan blijven arbeiden, aan een beperking gebonden. Professor Lyde stelt het maximum op 7 jaren, daarna moet ruime gelegenheid bestaan om van ondergane invloeden te bekomen.

Een ander gedeelte zegt: Natuurlijke huidskleur vormt een bescherming tegen de gevaarlijke stralen van het zonlicht. Hoe zeer deze stralen verschillen is bekend, al wordt het niet goed begrepen. Iemand zal in Singapore kunnen doen, wat het een dwaasheid zou zijn in Calcutta te beproeven, ten opzichte van het zich blootstellen aan de zonnestralen. Evenals de X-stralen gevaarlijker zijn, dan wat de geleerden violette stralen noemen, en deze weer meer dan de roode, zoo grijpen de zonnestralen van Indië meer aan dan die van het Maleische schiereiland. De reden is nog niet behoorlijk verklaard, al worden er wel theoriën over ten beste gegeven. Maar er schijnt uit te volgen dat, als pigment ontwikkeld wordt overeenkomstig de behoefte, en als zwart meer stralen tegenhoudt dan bruin, en bruin meer dan geel, dat dan klimaat-huidskleur zônes aan te geven zullen zijn, zoodat geen persoon of ras verwachten kan zich goed te ontwikkelen in zoodanige zône zonder door de natuur of op kunstmatige wijze beschermd te zijn door de hoeveelheid pigment, welke voor die zône noodzakelijk is.

***

Een gouvernementsorder van Madras tracht te voorzien in de groote verliezen aan vee, die veroorzaakt worden door de wilde dieren in 't Zuid Canara District. Een ambtenaar wordt gedurende drie maanden speciaal belast met de uitroeiing van tijgers en panters, hij krijgt vier helpers. Hun is geen afzonderlijke toelage toegekend, maar zij mogen de huiden der te dooden dieren behouden.

***

De N. R. Ct. heeft het vroeger van haar New-Yorkschen correspondent ontvangen verhaal, over het lot van 200 overgebleven Boeren-krijgsgevangenen, die in treurige omstandigheden hun leven zouden voortslepen op de Bermuda-eilanden, als onjuist herroepen. Van de daar in vollen Atlantischen Oceaan tijdelijk opgeborgenen zijn er nog een negental gebleven, maar uit eigen vrijen wil.

DUITSCHE KOLONIËN.

Een paar maanden geleden maakten wij melding van de gezelschapsreis, die voor den a.s. zomer

---

vrouw. „Allah heeft Polé-ri-lao niet dezen zegen geschonken. Wel heeft de vorst deze twee als zijn zonen lief."

Een oogenblik zonk de groote vreugde, die er in We-Mono's hart gekomen was. Zou zij zich dan vergist hebben? Zouden dit haar kinderen niet zijn? en zou wellicht Polé-ri-lao niet I-Indjilaï zijn? Zou alles zinsbegoocheling zijn, geboren uit haar verlangen hen weder te zien, die zij verloren had, naar wie zij zoovele jaren had gespied! Maar toch, nooit was zij zoo overtuigd geweest man en kinderen terug te zien als thans!

Opeens flitste de gedachte door haar heen: „Zij hebben beiden een teeken!" Rilongi had twee kruinen en La-Parappa was op den arm getatoueerd.

Dit te onderzoeken, was haar gansche gedachte. Het feestgedruisch om haar werd een chaos, waardoor de ganrang zwaar heenbonsde. Soms klonk haar ook de schrille toon der fluit in de ooren, maar het was alles als een droom.

Zij wilde het weten, vóór de nacht kwam, zij moest het weten. Het trilde alles in haar van hevige spanning. O! Allah zou te goed zijn, als zij haar man en kinderen daar opeens terug kreeg, maar had zij dit dan ook niet verdiend na den langen lijdensweg naast La Singké, die haar vernederd had en bespot en in het ongeluk gestort had? En toch, als zij haar eens niet geloofden! Als noch hare zonen, noch haar man iets van haar, de vreemde, arme vrouw, wilden weten?! Tot de avond gezonken was en de maan aan den hemel glansde, pijnigde zij zich met deze vraag. Toen alle huishoorigen weder uit elkaar gingen, de mannen naar het donkere erf, waar de maan door de boomen gluurde, de vrouwen naar het vrouwenverblijf, sloop We-Mono nog rond. Schichtig als een ree verstopte zij zich achter een stam of onder de schaduw van het huis, als iemand naderde. Zij wilde Rilongi en La-Parappa zien, maar hoe hen te naderen? Zij had gehoord, hoe morgen de Aroe op wilde breken, dan moesten zij allen weg, dan zou zij voor 't laatst wellicht hen zien, die zij zocht! Zij moest handelen, nu, en bovendien, al waren zij niet gegaan, haar kloppend, angstig hart liet haar geen rust.

Door luisteren, daar, waar de mannen zaten te praten, door enkele vragen aan een oude vrouw, die bij een vuurtje zat, dat niet mocht uitgaan, door in het vrouwenverblijf weer iets te vragen was zij er achter gekomen, waar de slaapplaatsen der sirihdoosdragers waren, en toen alles rustte in en om het groote vorstenverblijf, was zij als een kat de trap op geklommen; een kleine, donkere gestalte in het maanlicht, en zij was naar hen heen geslopen...

Het was dag nu. Reeds vroeg hadden de onderhoorigen van den Aroe de paarden gezadeld ten aftocht, doch op een wenk van hun gebieder werden de dieren weer terug gebracht naar de plaats onder het huis, waar zij beschut waren voor zon en regen. Ieder voelde het: er was iets gebeurd. Waarom ging men niet?

„Waarom ging men niet?" dat fluisterden de slaven elkaar toe, dat zeiden de mannen, die den stoet geleidden van den Aroe, dat zeiden de vrouwen in het vrouwenverblijf, die aan het weefgetouw zaten, maar niet werkten.

Daar binnen in dezelfde zaal, waar gisteren feest werd gevierd, zat La-Singké gehurkt voor den vorst Polé-ri-lao en den grijzen Aroe. De twee sirihdoosdragers, La-Caligo de droomer en Imani, de wilde jager, zaten ter zijde, niet als anders naast hun vorst; allen, die gerechtigd waren binnen te zijn, zaten achter de beide vorsten en luisterden.

La-Caligo en Imani waren aangeklaagd wegens schennis der gastvrijheid.

La-Caligo en Imani, de beide lievelingen van Polé-ri-lao!

Al was La-Singké maar een eenvoudig mensch en

werd georganiseerd naar Duitsch- en Britsch-Oost-Afrika. Het Deutsche Landwirtschaftsgesellschaft heeft nu definitief tot uitvoering van 't plan besloten. Den 1en Juli wordt de reis van Marseille, of den 3en van Napels uit begonnen; het reisplan is, met kleine wijzigingen, gebleven zoals wij 't destijds opgaven. Er is nog gelegenheid, om zich voor deelneming aan te melden bij Dr. Schultze, Berlin S. W. 11, Dessauerstrasse 14, die alle gewenschte inlichtingen ook gaarne verstrekt.

***

Generaloberarzt Steudel bepleit in het „D. Kolonialblatt" de bestrijding van de malaria, door in het droge seizoen zooveel mogelijk anopheles te doen vangen, die zich dan in de hutten der bewoners hebben opgeborgen. Aan inlanders moet geleerd worden hoe die muskietenjacht uit te voeren, en kleine premiën kunnen den ijver aanzetten. Beter is nog hut na hut door zwaveldamp van de overbrengers van malaria en dan tevens van andere schadelijke insecten te bevrijden, de kleine woningen kunnen zonder veel moeite hiertoe met een groot zeil omsloten worden.

***

Volgens mededeelingen van het keizerl. statistisch bureau zijn in 1910 in het geheel 25531 Duitschers als landverhuizers uitgetrokken, hiervan 21409 uit D. havens, de overigen meest uit Nederland. 22773 gingen naar de Ver. St. van N.-Amerika, slechts 16 naar Afrika.

PORTUGEESCHE KOLONIËN.

De hh. Cadbury en Albright van de Engelsche Anti-slavernij-ver. hebben een lang onderhoud gehad met Senhor Gomes, den Portugeeschen minister van marine en koloniën, over de werkkrachten op St. Thomé en Principe, die meerendeels van Angola op Afrika's westkust komen, en wier levensverhoudingen slavernij nog nabij komen. De minister erkende het bestaan van grove misstanden, maar een nauwkeurige bestudeering van het geheele vraagstuk is noodig, alvorens tot een beslissing te kunnen komen. In afwachting van een afdoende wettelijke regeling, zullen echter reeds maatregelen getroffen worden om het meerendeel der gewraakte misbruiken te doen verdwijnen. Zoo zullen ambtenaren de aanvulling der werkkrachten regelen inplaats van werfagenten, en streng toezicht wordt ingevoerd om zekerheid te geven van terugkeer naar Angola na 't verstrijken van 't contract.

Oost- en West-Indisch Literatuur-overzicht.

De Banier.

In het jongste Nr. (3 Maart 1911) van De Banier, Christelijk Weekblad voor Ned.-Indië, vinden we een tweetal opstellen, die algemeene aandacht verdienen. Nl.: Indië vóór honderd jaar en nu (een artikelenreeks, waarop nader terug wordt gekomen) en een Extract uit brieven van een handelsman over de Minahassa en de Sangi- en Talaut-eilanden. Hoezeer de meeningen omtrent een bepaald deel der bevolking van den Archipel uiteen kunnen loopen, blijkt wederom uit deze brieven. Terwijl de schrijver zelf bijv. opmerkt, dat de Menadonees en Minahasser spaarzaam en arbeidzaam is, laat hij een Europeeschen tokohouder in die streken het volgende vertellen:

De Minahassers en Menadoneezen zijn lui en ijdel. Ze voelen zich even hoog als Europeanen, apen hen in alles na, doch missen de plichtsbetrachting en energie, den meesten Europeanen eigen. Verder verdienen de Minahassers genoeg om behoorlijk te kunnen leven, doch zij geven te veel uit in verhouding tot hunne inkomsten.

Volgens hem meenen de Minahassers, dat schoolontwikkeling alles is, wat zij noodig hebben en getroosten zij zich ongeloofelijke offers om hun kinderen naar een goede school te kunnen zenden. Hij kende verscheidene gevallen, dat ouders meer dan de helft, ja, soms drie kwart van hunne inkomsten besteden voor het onderwijs hunner kinderen. Het is bijv. geen uitzondering, dat iemand, die *f* 90 's maands verdient, *f* 50 uitgeeft voor het onderwijs en de opvoeding van zijn kinderen. Hij meende, ten slotte, dat de zoogenaamde dorst naar ontwikkeling de Minahassers arm maakte.

Die tokohouder heeft blijkbaar alleen gezicht op renten uit contanten verkregen!

Zendings- of Gouvernements-onderwijs?

De heer T. F. Viersen, hoofd der Menadosche school, heeft eene brochure het licht doen zien, getiteld: „Het standpunt der Zending in de Minahassa en op de Sangir- en Talaoet-eilanden, in het bijzonder inzake de overname der Inlandsche openbare lagere scholen aldaar. (Amsterdam, Blikman & Sartorius, 1911).

Welk standpunt de schrijver in deze veelbesproken kwestie inneemt, laat zich het eenvoudigst verklaren uit het hiervolgend brokstukje uit zijn Voorbericht.

De heer Viersen zegt geen antipathie of wrok te koesteren tegenover de Zending, integendeel waardeert hij goed Zendingswerk en is voorstander van verbreiding van 't Christendom; niettemin acht hij het meer dan tijd, dat in de conversiezaak eens klare wijn wordt geschonken; dat het volle licht op de zaak schijne, en is overtuigd, dat de plannen daarvoor gemaakt, nòch in het belang der Zending, nòch in dat der Minahassa en nòch in dat der Protestantsche kerk zijn.

---

zijn vrouw maar een arme, nederige vrouw, zij waren in het gevolg van den Aroe! Niemand zou een haar gekrenkt worden, zoolang zij onder Polé-ri-lao's dak of op zijn erf vertoefden!

La-Caligo, zoowel als Imani, hadden La-Singké's vrouw uit het vrouwenverblijf gelokt dien nacht naar hunne slaapplaatsen. Een vrouw, zij het ook een geringe, die gast was van Polé-ri-lao! Dit was La-Singké's beschuldiging. En hij was aangezet door La-Beda, een man uit het gevolg van Polé-ri-lao, die sinds lang de beide sirihdoosdragers haatte en hen van de plaats wilde dringen, die zij innamen, want La-Beda wist het, en allen, die de wetten des lands kenden, wisten het, dat op schennis der gastvrijheid stond de doodstraf. Zou Polé-ri-la niet rechtvaardig zijn, hij, die de wetten des lands het eerst moest nakomen, want dit had hij beloofd, toen hij het bestuur van dit land in handen nam?

La-Caligo, zoowel als Imani, loochenden het feit.

„Is die vrouw bij u geweest, la-Caligo?" vroeg Polé-ri-lao. „Antwoordt naar waarheid!"

„Heer", zeide La-Caligo, „ik heb geen vrouw gezien. Ik sliep."

„En gij, Imani", vroeg de vorst, „wat antwoordt gij op dezelfde vraag?"

„Hetzelfde antwoord, Heer", zeide Imani, „ik heb geen vrouw gezien!"

„Gij ziet zelf, hoe zij liegen", sprak La-Singké. „O, vorst Polé-ri-lao! Uw doorzicht, Uw verstand is algemeen bekend. Ziet Uw dienaren slechts aan en ge bemerkt terstond, hoe hun mond leugen spreekt. Ik zelf heb mijn vrouw van Imani zien komen! Zij heeft zich voor mij op den grond geworpen, opdat ik haar niet dooden zou. Toen vermoedde ik niet, dat ook La-Caligo schuldig was! Dit is mij pas heden morgen bekend geworden, want men heeft mijn vrouw ook uit zijn verblijf te voorschijn zien komen."

Nog eens vroeg Polé-ri-lao aan beide hovelingen of het waar was, wat deze man zeide, en weder antwoordden beiden, dat zij geen vrouw gezien hadden.

Toen naderde zacht, nauwelijks gezien door de anderen, omdat zij onder hen zat, die achter den vorst het rechtsgeschil bijwoonden, Isoema, Polé-ri-lao. Zij was de moeder van La-Beda en wist van diens plannen. Zij wilde grootheid en eer voor haar zoon en zij maakte gebruik van haar macht als oude waarzegster. Zij fluisterde over Polé-ri-lao's schouder: „Ge moet ze uitroeien, die twee, zij zijn valsch, wees rechtvaardig. Ze hebben den dood verdiend."

Polé-ri-lao's gezicht stond strak, maar wilde gedachten joegen door zijn hoofd! Aan dit volk had hij ééns trouw beloofd en aan zijn wetten. De Aroe, die naast hem zat, wachtte op het oordeel. Het zou voor hem een nieuwe beleediging zijn, wanneer deze mannen werden vrijgesproken, en wie weet, welke de gevolgen zouden zijn!

Maar het waren La-Caligo en Imani, de beiden, die hij als zijn zonen liefhad!

En toch, hoe hadden zij, juist zij het recht der gastvrijheid zoo kunnen schenden? Waren zij zijn liefde, zijn zorg waardig? Bittere gedachten verdrongen weder de anderen, om zijn mond kwam een harde trek...

Weer hoorde hij de fluisterstem van de oude Isoema in zijn oor: „Heer, ik bezweer U, veroordeel hen, Uw welzijn en dat van Uw volk hangt er van af! La-Caligo en Imani bedriegen U!"

Toen sprak Polé-ri-lao het vonnis uit: „Levert hen uit aan de Pawoeno's... Morgen, morgen zal het zijn..."

Imani maakte een beweging, als om hem te smeeken. La-Caligo zag den vorst aan met groote, droeve oogen, maar Polé-ri-lao zag het niet, hij bedekte de zijnen met zijn smalle, bruine hand en boog het hoofd.

(Wordt vervolgd).

Teysmannia.

De 1e afl. van Teysmannia opent met een artikel van den nieuwen redacteur, Dr. W. G. Boorsma, over Prof. Treub's nagelaten geschrift: Landbouw. Jan. 1905—Oct. 1909. Dr. B. eindigt zijn van groote waardeering getuigend opstel met te verklaren, dat uit het laatste geschrift is gebleken, hoe Treub, als degelijk geleerde, steeds vóór en na de oprichting van het Landbouwdepartement, bij zijn arbeid de belangen van de practijk in het oog hield.

„Gelukkig voor de maatschappij, waarin hij leefde, kan gezegd worden, dat, al is de miskenning, waarop hij als groot man billijkerwijze recht had, niet geheel uitgebleven, die maatschappij toch — 't kon ook niet anders — in ruime mate den invloed van zijn werk, van zijn persoonlijkheid heeft ondergaan. De hoofdrichting, waarin in zake landbouw en aanverwante aangelegenheden te sturen valt, is door Treub voor goed vastgesteld. Dit in het oog houdende, konden wij, de treurmare van zijn dood aankondigend, met recht schrijven: „zijn levensdoel heeft hij bereikt."

In een volgend artikel vervolgt de heer A. de Koning zijne raadgevingen inzake het aanleggen van siertuinen. Van eenigszins gelijke strekking is het artikel van den heer H. J. Wigman over „De versiering onzer galerijen (hangplanten)".

Dezelfde schrijver houd nog een causerie over Ooftteelt, waarbij hij, Nederland ten voorbeeld stellende, betoogt dat op Java nog zooveel te verbeteren valt in dit opzicht; hoewel z. i. Java, vergeleken bij andere tropische landen, in den laatsten tijd geen slecht figuur maakt.

Overigens bevat dit Nr. van Teysmannia de volgende bijdragen: Een koffieziekte in Serdang, door J. A. Honing (naschrift). — Een nieuwe tusschencultuur ter onderdrukking van het onkruid, door B. Bahrfeldt. — Een en ander over vischteelt in zoet water, door Dr. J. C. Koningsberger. — De sojaboonen, een nieuw artikel voor den wereldhandel. — Een nieuw tapinstrument en de aftapping van Castilloa. — Over de vorming van phosphaatbanken.

Bestaansmiddelen der Inl. bevolking.

Afl. 6 van het prachtig geïllustreerd werk „Neerlands Indië. Land en volk, geschiedenis, bestuur, bedrijf en samenleving", bevat het slot van den heer Bezemer's opstel, getiteld: Maatschappelijke toestanden en instellingen enz., en het begin van de bijdrage van controleur J. E. Jasper over de bestaansmiddelen der Inlandsche bevolking, als landbouw, veeteelt, jacht visscherij. Ook wijdt de schrijver eenige bladzijden aan handel en nijverheid, maar beëindigt zijne beschouwingen niet in deze aflevering, waarom we er later op hopen terug te komen.

Weekblad voor Indië.

No. 45 van het Weekblad voor Indië opent met een uitvoerige levensbeschrijving van den oud-generaal der Genie 'i. Ph. Ermeling, die zestig jaren zoo goed als onafgebroken in Indië doorbracht en onlangs te Buitenzorg onder vele blijken van belangstelling zijn 80sten verjaardag vierde. Op voortreffelijke wijze worden in dit artikel de veelzijdige verdiensten op militair en burgerlijk terrein geschetst.

Gabriël (= S. Kalf?) schrijft vervolgens over Indische predikantenscholen in den Compagniestijd, speciaal over het Collegium Indicum in 1622 te Leiden opgericht, doch reeds in 1633 door de Bewindhebbers gesloten „in consideratie van competent getal der aenwesende predikanten in India, ende dat in voorvallende gelegentheden hier te lande niet en sullen gebreecken proponenten".

Verder bevat dit Nr. nog een tweetal stukjes met betrekking op Indië, als: Naar aanleiding van „spoorwegplannen in Midden-Java" (Ingezonden).— Amats ontvluchting, door W. Kerremans.

De Indische Mercuur.

Inhoud van No. 13: Verslag omtrent den staat van het Algemeen Proefstation te Salatiga over het jaar 1909, besproken door H. C. Prinsen Geerligs. — De cultuur van hevea in den Staat Selangor, door E. Leplae (met afb.) — Een nieuw koloniaal Etablissement te Amsterdam. — Koloniale Staten van Suriname. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen (Kabelverbindingen in Ned.-Indië, enz.). — Financieele berichten en verslagen.

Vereeniging Toeristenverkeer.

In het jaarverslag over 1910 der Vereen. Toeristenverkeer te Weltevreden lezen wij o.m.: Evenals in het vorige jaarverslag kunnen wij ook thans wederom met voldoening constateeren, dat onze werkzaamheden in 1910 met zeer veel succes beloond werden. Het toeristenverkeer op Java nam aanmerkelijk toe. De buitenlandsche reizigers bepaalden zich niet uitsluitend tot Java, maar er waren er ook die een bezoek brachten aan Sumatra of een tocht door de Molukken ondernamen. Alles wijst er op dat het vreemdelingenverkeer zal blijven toenemen, mits het hotel- en reiswezen op Java met zijn tijd medegaat en meer dan tot nu toe het geval was, zal weten te voldoen aan de eischen van het moderne vreemdelingenverkeer. Het aantal toeristen dat in 1910 inlichtingen kwam inwinnen over reizen op Java, bedroeg 812, tegen 339 in 1909 en 42 in 1908.

Door het gouvernement van Ned.-Indië werd de toezegging gedaan, dat in 1911 een subsidie zal worden verleend gelijk aan de helft van het bedrag dat in 1910 aan contributies ontvangen werd.

Ook ontvingen wij No. 1 van het door de Vereeniging uit te geven driemaandelijksch tijdschrift „Picturesque Java", in hoofdzaak gevuld met fraaie illustraties, verder advertenties en overigens slechts weinig tekst. De oplaag bestaat uit 5000 ex., welke gratis in het buitenland verspreid worden. Een inliggende circulaire deelt o.a. mede „Meerdere exemplaren van het tijdschrift zijn op aanvrage te krijgen bij de firma J. H. de Bussy, Rokin 60, Amsterdam.

***

Ten slotte zij de aandacht gevestigd op de volgende publicaties:

Mededeelingen over eenige Ned.-Indische havens, door Prof. A. G. Lammtnga (Ingenieur No. 12).

Voordracht van den heer W. J. M. Michielsen, over „Een en ander naar aanleiding van de herziening van de politieke contracten ter Oost-kust van Sumatra". (Orgaan der Vereeniging Moederland en Koloniën. 11e jaar. No. III).

Het psychisch leven van het Javaansche volk, door dr. Radjiman (Indisch Genootschap, vergadering van 14 Febr. 1911).

Le conflict sino-hollandais (La Revue Jaune, 15 Mars 1911).

Leeszaal HEULSTRAAT 17.

DEN HAAG.

Opgave van dagbladen en tijdschriften, ter lezing liggend in de leeszaal van het Hoofdbestuur van „Oost en West", Heulstraat 17, Den Haag, welke dagelijks, Zon- en feestdagen uitgezonderd, geopend is van 's morgens 9 uur tot 6 uur 's namiddags.

De Planter, Onze West, Sumatrapost, Sumatrabode, Javabode, Bataviaasch Nieuwsblad, De Padanger, De Sumatra Courant, De Surinamer Courant, Soerabajasch Handelsblad, Nieuwe Soer. Crt., Deli Courant, Preangerbode, Javasche Courant, De Locomotief, Het Witte Kruis blad, 20 diverse Maleische bladen en tijdschriften.

Verscheidene periodieken, waaronder:

Hou en trou, Vrede door recht, De stem van Indië, Tijdschrift voor economische geographie, Indologenblad, De Banier, Neerlandia, Jong-Indië, De Boodschapper, Revue économique, Indische gids, Weekblad voor den handeldrijvenden en industrieëlen middenstand, Exportblad, Cultura, Deutsche Kolonial Zeitung, Sociaal Weekblad, Ned. Zendingsbode, Maandbericht van het Ned. Zendeling-genootschap, Indisch genootschap, Weekblad voor Indië met Dames Weekblad, Insulinde, Deutsche Wochenzeitung für Niederland und Belgien.

Surinaamsche almanak 1911.

Indische Mercuur.

De blijde wereld, Christen-weekblad.

Ueber die Düngungsfrage in den Deutschen Kolonien, von Mr. P. Vogeler, Privat Docent an der Universität Königsberg.

Werkkring en vooruitzichten der geëmployeerden bij de Java-Suikercultuur.

Djeloetong-concessies, door J. G. Schlimmer.

De Nieuwe Vorstenlanden.

Handelsstudie No. 5.

En tal van andere brochures, jaarverslagen, enz.

Vervolg opgave van bladen en tijdschriften welke nieuw ter lezing zijn gelegd in de Leeszaal, Laan v. Meerdervoort 195, Den Haag, die dagelijks, Zon- en feestdagen uitgezonderd, geopend is van 10 uur vóór- tot 6 uur namiddags.

Het Bataviaasch Nieuwsblad t/m 9 Maart '11.
De Locomotief t/m 8 Maart '11.
Het Soer. Handelsblad t/m 8 Maart '11.
De Sumatrapost t/m 9 Maart '11.
De Sumatrabode t/m idem.
Tjahaja Sumatra t/m idem.
Ned.-Ind. Effectenblad Nos. 18 en 19.
De Ind. Mercuur No. 14.
De Banier No. 9.
Handelsberichten v/h Min. v. Landbouw.
Kort verslag verg. 2e K. St.-G.

Moederland en Koloniën No. III.
Voordracht v/d heer W. J. M. Michielsen over: Een en ander naar aanleiding van de herziening van de politieke contracten ter Oostkust v. Sumatra.
Publicaties v/h Ned.-Ind. Landb. Synd. 1911, No. 1.
Tijdschrift der Maatschappij van Nijverheid, afl. Maart 1911.
Tabellen, behoorende bij het praeadvies over: De Urgentie van het grondonderzoek in verband met het bemestingsvraagstuk, door B. Bokma de Boer. 1e en 2de gedeelte.
Archief voor de Suiker-Industrie in Ned.-Indië. Afl. 7 t/m 9.
Alg. Syndicaat van Suikerfabrikanten in Ned.-Indië. Handelingen v/h negende Congres 1911. Prae-adviezen.
De verschillende methodes tot bereiding van superieure suikers, door J. J. Hasewinkel.
Het tegenwoordige standpunt der fabricatie-contrôle, door J. J. Hasewinkel.
Idem door J. S. de Haan.
Hydraulische druk bij het Molenbedrijf, door J. F. Gagelein.
De selectie van het suikerriet en hare beteekenis voor de practijk, door A. Nash.
Idem door J. E. van der Stok.
De meststoffen voor het suikerriet en hare toepassing, door W. v. Deventer.

MEDEDEELINGEN.

Van het Dag. Bestuur der Vereeniging:

HOOFDBESTUURSVERGADERING van de Vereeniging „O o s t e n W e s t", op **Zaterdag 15 April 1910,** des namiddags ten 2½ ure, H e u l s t r a a t 17, 's-H a g e.

P u n t e n v a n b e h a n d e l i n g:

1. Jaarverslag 1910. (Zie Kol. W. 1911 No. 5, 6, 8, 11).
2. Rekening en Verantwoording van het Hoofdbestuur.
3. Verslag der Studiecommissie. (Zie Kol. W. 1911 No. 8).
4. Begrooting 1912.
5. Voorziening in de vacature van het Hoofdbestuur. Volgens rooster treden af, doch zijn herkiesbaar: A. B. J. Prakken; Mevrouw M. Ten Bosch-Bosscher, 's-Hage; Th. Almerood, Amsterdam; T. Gerdes Oosterbeek, Apeldoorn; L. A. H. Lamie, Arnhem; Prof. Mr. J. E. Heeres, Leiden.
6. Goedkeuring van het gewijzigd artikel 5 van het H. R. der afdeeling Leiden.
7. Mededeelingen met betrekking tot het Koloniaal Weekblad.
8. Aanwijzing candidaten v. d. commissie van onderzoek der Rek. en Verantw. 1911.
9. Vaststelling plaats en dag der Jaarl. Alg. Verg.
10. Mededeelingen met betrekking tot het Koloniaal Instituut, verhoogd contributiebedrag, instelling eener commissie voor het afnemen van het examen in het boekhouden, toekenning van hulp; opheffing Afd. Zutfen, Tentoonst. Jav. Kunstnijverheid.
11. Hetgeen verder ter tafel zal worden gebracht.

Beleefde mededeeling, dat een bedrag van *f* 600 is uitgekeerd aan den verdienstelijken jongeling (zie K. W. 1/9-1910-35), ten einde zijne studies in Nederland te kunnen voltooien.

Voorts heeft een der leden de juridische werken zijner bibliotheek ter beschikking van dien jongeling gesteld.

Aan allen, die ons in staat stelden, dit nuttige werk tot stand te brengen, wordt bij deze onzen hartelijken dank gebracht.

Namens het Hoofdbestuur,

M. B. ROST VAN TONNINGEN, Voorz.
E. VAN ASSEN, Secr.

Van de Afdeeling 's-Gravenhage:

Verslag over het jaar 1910.

B e s t u u r. In de jaarlijksche algemeene vergadering van 23 Februari 1910 werden herkozen de, volgens rooster, aftredende bestuursleden: Mej. E. A. H a i g h t o n, L. A. M a r t e n s, en E. C. J. S c h w i p p e r t.

Gedurende het verslagjaar ontstonden twee vacatures door het bedanken van Mevrouw M. Tersteeg-Pronk en door het plotseling overlijden van den heer L. A. Martens, en werden in hunne plaats voorloopig in het bestuur opgenomen de heeren L. Th. S c h n e i d e r en J. E. J a s p e r.

L o c a l i t e i t. Conform het in de algemeene vergadering van 29 Maart 1909 genomen besluit, werd het bureau en de leeszaal der afdeeling overgebracht van Heulstraat 17 naar de bovenlokalen van Laan van Meerdervoort 195.

Nader werd in de op 8 December 1910 gehouden bestuursvergadering besloten om met 1 Mei 1911 van hier over te gaan naar het pand Laan van Meerdervoort 187. Hiertoe moest overgegaan worden, nadat de huiseigenaar van No. 195 de huur bovenmatig wilde opdrijven, tengevolge waarvan hem de huur opgezegd was geworden.

Het nieuwe perceel zal in alle opzichten blijken eene verbetering te wezen, omdat daar over meerdere ruimte en ruimere lokalen zal kunnen worden beschikt.

L e d e n t a l (Bijlage I). Het aantal leden en begunstigers, dat op 1 Januari 1910 bedroeg 902
nam in den loop van het jaar toe met 208
maakt 1110

Onder de toegetredenen waren 38 van andere afdeelingen hierheen verhuisden en 56 nà 1 October toegetredenen; daarentegen nam het ledental af met 162, doordat 87 leden bedankten, 14 overleden; 31 naar Indië vertrokken, 23 naar andere afdeelingen overgingen en 7 afgeschreven werden, omdat zij zonder adres vertrokken waren of verklaarden geen lid te zijn. Zoodat het aantal leden en begunstigers op ultimo December 1910 bedroeg 948.

De zuivere toename over 1910 was dus 46 leden.

S t a t u t e n. Hierin werden geene wijzigingen gebracht.

V e r g a d e r i n g e n werden niet gehouden.

V o o r d r a c h t e n, g e z e l l i g e b ij e e n k o m s t e n e n t e n t o o n s t e l l i n g e n. Reeds in het vorig jaarverslag is het noodige meegedeeld omtrent de tentoonstelling van Voorwerpen van Makassaarschen oorsprong, door den Controleur bij het Binnenlandsch Bestuur met verlof J. Tideman verzameld gedurende een 7-jarig verblijf in Zuid-Celebes en die van 20 Januari tot en met 5 Februari 1910 werd gehouden in de Gothische zaal, welke tot dit doel gracieuselijk ter beschikking was gesteld door H. M. de Koningin.

Ook werd in dat verslag met voldoening herdacht de belangstellende bezoeken door H. M. de Koningin en door H. M. de Koningin-Moeder aan die tentoonstelling gebracht, respectievelijk op 5 Februari en 31 Januari.

Tenslotte dient hier alleen nog maar vermeld te worden dat — moge de tentoonstelling op zichzelve in allen deele geslaagd genoemd worden, door haar toch een aardige bres werd geschoten in de afdeelingsfinanciën, omdat de kosten er van verre de binnengekomen entréegelden overtroffen.

Vrijdag 21 October hield de Heer A. J. Gooszen Kapitein van den Generalen Staf O.-I. Leger en Oud-Commandant van het Exploratie-Detachement v. Zuid Nieuw Guinea, in het Gebouw „Diligentia", een voordracht over „Land en Volk van Z. Nieuw Guinea", die toegelicht door vele meerendeels zeer goed geslaagde lichtbeelden en een paar enorme kaarten van het Exploratieterrein, het flink opgekomen (voor ditmaal hadden de huisgenooten der leden vrijen toegang) publiek tot het einde toe op aangename en leerzame wijze geboeid hield.

R e s t a u r a n t. In de algemeene vergadering van 23 Februari 1910 werd door de hiervoor aangewezen commissie een verslag uitgebracht over den financiëelen toestand van het Restaurant, die bevredigend heette. Een groot succes werd behaald op de in Groningen gehouden tentoonstelling van Hotel- en Restaurantbedrijf en Kookkunst, d.d. 24 Augustus tot en met 7 September 1910, en waarbij het Restaurant een Gouden Medaille werd toegekend voor inzending ingrediënten voor de Indische keuken.

L e e s z a a l. Na de overbrenging er van naar de Laan van Meerdervoort 195, nam het bezoek van de leeszaal af. Velen hadden nu eenmaal den loop naar de Heulstraat 17, waar door het Hoofdbestuur eveneens een leeszaal was geopend geworden.

Met dankbaarheid wordt hier melding gemaakt van de welwillendheid van de administraties van navolgende Indische dagbladen: L o c o m o t i e f, S u m. p o s t, S u m a t r a b o d e, B a t. N i e u w s b l a d, en S o e r a b. H a n d e l s b l a d, die toezegging deden om hun bladen gratis toe te zenden tegen vergoeding der frankeerkosten.

Voortdurend werd er verder naar getracht de leestafel goed voorzien te houden van tijdschriften en brochures op allerlei gebied en van allerlei richting, vooral betrekking hebbende op onze Koloniën en Bezittingen.

Enkele belangrijke boekwerken werden aangeschaft of ten geschenke ontvangen.

Commissie van opvoeding, huisvesting, onderwijs, inrichting enz.

Werd in het vorig verslag vermeld, dat de hiervoor aangewezen commissie in 1909 weinig had te verrichten voor wat betreft zorg voor huisvesting, onderwijs en opvoeding van kinderen, over 1910 was de taak der Commissie loonender.

Zoo kregen door hare bemiddeling twee kinderen uit Indiën plaatsing bij families hier te lande, en werden ten behoeve van hier achter te laten kinderen door eenige personen bij de Commissie inlichtingen en adviezen gevraagd betreffende families die kinderen in huis wenschten te nemen.

Evenals ten vorigen jare kwamen ook nu vele aanvragen binnen voor het inhuisnemen van kinderen. In den loop van 1910 stond de Secretaris der Commissie 117 personen te woord.

Verscheidene van die personen kwamen vragen om adressen van goede, meestal niet te dure pensions; andere kwamen weer opgeven dat zij weder ruimte beschikbaar hadden in hunne pensions; enkele die wegens vertrek naar Indië de huur van hun woning, met of zonder meubilair wenschten over te doen; weer anderen, pensionhouders, kwamen met het verzoek om opgenomen te worden in het register van pensions; van 9 van dergelijke aanvragen om ingeschreven te worden, kon aan 6 daarvan dit worden ingewilligd, op grond van de overgelegde getuigenissen.

Negen pensions werden wegens opheffing in het register doorgehaald.

Eenige families kwamen bij hun vertrek de door hen bewoonde pensions aanbevelen. Slechts één klacht kwam binnen, die — na gehouden onderzoek — bleek nog overdreven te zijn geweest, terwijl aan de Commissie nog eene schriftelijke klacht werd ter kennisname gezonden door het Hoofdbestuur — bij wien die klacht was ingebracht geworden — maar dat betrof een pension, dat niet in het register was opgenomen.

Mutatiën hadden niet plaats onder de leden der Commissie.

Commissie voor hulp aan werkzoekenden en van raad aan naar Indiën vertrekkenden.

Door tusschenkomst van de Commissie van hulp aan werkzoekenden, enz., werden in het afgeloopen jaar vijf personen in eene betrekking geplaatst; vijftien riepen de hulp in der Commissie voor het verkrijgen van een betrekking, voor het geven van lessen, voor het verrichten van copiëerwerk enz.

Eene uitgebreide correspondentie werd gevoerd met personen die inlichtingen vroegen omtrent te verkrijgen betrekkingen in Indië, terwijl dertien maal adressen werden gevraagd van werkzoekenden die zich bij advertentie in Het Kol. Weekblad hadden aangeboden.

Zeer groot was het aantal aanvragen om baboe's voor de terugreis naar Indië, en evenzeer waren talrijk de aanbiedingen van baboe's voor die terugreis. Toch overtroffen de aanvragen verre de aanbiedingen.

Daar de toeloop van baboe's om tijdelijk een onderkomen te vinden in het gebouw der afdeeling Laan van Meerdervoort 195 maar steeds toenam — heeft de Commissie gemeend aan het slot harer advertentie in Het Kol. Weekblad te moeten bekend stellen: „Voor eene opname tot het tijdstip „van weder in dienstreding bestaat geene gelegen„heid."

Gedurende het verslagjaar werden 15 personen in het register opgenomen en 11 afgevoerd, zoodat op 31 December nog 35 personen daarin voorkomen, waarvan 17 naar betrekkingen solliciteeren en 18 zich aanbevolen houden voor het geven van lessen, het doen van naaiwerk, vertalen en copiëerarbeid, als anderszins.

In de samenstelling der Commissie kwam geen verandering.

Uit de verslagen der genoemde Commissiën blijkt dat de Vereeniging „Oost en West", en speciaal onze afdeeling, in vele behoeften kan voorzien en dat de Commissiën reden van bestaan hebben.

Wil echter haar werk vruchtdragend worden en daarmede tevens de Vereeniging haar doel steeds nader streven, dan is daarvoor noodig de warme sympathie van velen, maar vooral de krachtige medewerking van de leden, want eene Vereeniging kan niet sterk worden door financiëelen steun alleen, zij behoeft daarvoor dus moreelen, den daadwerkelijken steun, voortspruitende uit warme belangstelling in het werken en streven der Vereeniging.

Namens het Bestuur:
w. g. PRAKKEN, Voorzitter.
w. g. E. C. J. SCHWIPPERT, Secretaris.

Rekening en Verantwoording.

DEBET.

Saldo 1909	f	74,24½
Inkomsten Tentoonstelling 1910	„	73.10
Contributies over 1910 geïnd	„	2278,49
	f	2425,83½
Nadeelig saldo	„	78,48
	f	2504,31½

CREDIT.

Salaris Algemeene Secretaris	f	600,00
Huishuur 17 Heulstraat	„	225,00
Aandeel telefoon 4 maanden	„	10.00
Telefoon kantoor Afdeeling 2 maanden	„	3,33
Hoofdbestuur	„	729.00
Rekening Amiabel opzetten Tentoonst.	„	86,00
Brandstoffen tentoonstelling	„	26,05
Salaris v. Erp (oppasser tentoonst.)	„	17.00
Cadeau Amiabel (tentoonstelling)	„	25,00
Cadeau personeel Gothische Zaal	„	35,00
Diverse andere onkosten tentoonstelling	„	53.00
Oppasser 17 Heulstraat	„	34.00
Salaris lezing Kapt. Gooszens	„	40.00
Zaal lezing Gooszens (Diligentia)	„	37.85
Onkosten lezing Gooszens	„	16,11
Verhuizen 17 Heulstraat en naar boven	„	5,60
Gerestitueerde Contributie (Esser)	„	1.00
Collation en reizen propaganda H.-B.	„	70,10
Aandeel Oranjekruis	„	10,00
Palmtak voor wijlen Martens	„	10,00
Kleine rekeningen, inningskosten, Couranten, postzegels en diversen	„	260,27½
Huishuur 195 Laan van Meerdervoort	„	210,00
	f	2504,31½

De Penningmeester der Vereeniging, Afdeeling 's-Gravenhage, der Vereeniging Oost en West,
M. TEN BOSCH-BOSSCHER.

De Commissie van Verificatie,
Gezien en goedgekeurd,
w. g. E. C. J. SCHWIPPERT,
„ ZEIJDEL.
„ E. MARCELLA.

's-Gravenhage, 23 Februari 1911.

Van de Afdeeling Zutphen:

Jaarverslag over 1910.

Het ledental verminderde opnieuw en slonk van 36 tot 31.

De afdeeling had door den dood het verlies te betreuren van haren ijverigen en hooggeschatten penningmeester, den heer F. J. D. Noordhoek Hegt. Aan het graf werden, bij verhindering wegens ziekte van den Voorzitter, door den Secretaris, den heer Walland, de verdiensten van den afgestorvene voor de vereeniging herdacht en tevens, namens de Afdeeling, een bloemenhulde op het graf nedergelegd.

De functiën van penningmeester werden waargenomen door het bestuurslid, den heer W. C. Staring.

Daar het bestuur reeds in den aanvang van het jaar het denkbeeld overwoog, om, mocht in den toestand der Afdeeling geen verbetering komen, een voorstel tot opheffing daarvan te doen, werd geen aanvulling van de opengevallen plaats in het bestuur voorgesteld.

Den 1en Maart had, in samengaan met de plaatselijke afdeeling van het „Algemeen Nederlandsch Verbond", een voordracht met lichtbeelden plaats, gehouden door den heer R. Immink uit Arnhem, die tot onderwerp koos: Eene reis naar de kleine Soenda-eilanden. Leden met hunne huisgenooten hadden vrijen toegang, evenzoo het onderwijzend personeel aan de Lagere Scholen in de Gemeente; anderen tegen betaling van 25 cent.

De Algemeene Vergadering der Vereeniging werd namens de Afdeeling door den heer A. Walland als afgevaardigde bijgewoond.

In de wegens verhindering van den Voorzitter eerst den 11en Januari 1911 gehouden vergadering van de Afdeeling werd door het Bestuur het voorstel gedaan om tot opheffing der afdeeling te besluiten.

Aanleiding hiertoe waren het voortdurend afnemen van het ledental en het van alle zijden ondervonden gemis aan medewerking in de bevordering van het streven der Vereeniging. Verschillende pogingen van het Bestuur, om in den geest der Vereeniging werkzaam te zijn, bleven zonder vrucht. In ruime mate verspreide circulaires en bij herhaling geplaatste advertentiën om op Zutphen te wijzen als bij uitstek geschikte woonplaats voor repatrieerenden en uitnemende gelegenheid biedende, om kinde-

...en, die naar Europa worden gezonden, er hunne opvoeding te doen genieten, bleven zonder de gewenschte uitwerking. Voordrachtavonden, gegeven om belangstelling voor Indië te wekken en gelegenheid te openen om meerdere kennis onzer schoone Koloniën op te doen, waren, niettegenstaande de zeer groote vrijgevigheid in de toelating, zóó slecht bezocht, dat ten slotte steun werd gezocht bij het Nederlandsch Verbond, om in deze met die Vereeniging samen te werken.

Na eene gedurende acht jaren opgedane ervaring kwam het Bestuur tot de meening, dat Zutphen tot nog toe niet is eene plaats, waar de Vereeniging „Oost en West" voldoende kan wortelschieten, om er met hoop op welslagen werkzaam te zijn en meende het, dat het oogenblik gekomen was, om aan de Afdeeling het voorstel tot hare opheffing te moeten doen.

Dit voorstel is aangenomen en heeft daarmede de Afdeeling opgehouden te bestaan.

Namens het bestuur der opgeheven afdeeling Zutphen e. o.,

De Secretaris,
A. WALLAND.

Van het Informatie-Bureau:

(Heulstraat 17).

Ter vervulling van de betrekking van **verpleegster bij het Krankzinnigenwezen in Nederl.-Indië** kan derwaarts worden uitgezonden eene gediplomeerde krankzinnigenverpleegster, die niet jonger dan 25 jaar en niet ouder dan 30 jaar is.

Aan de betrekking is verbonden eene bezoldiging van *f* 60 (zestig gulden) 's maands, met drie driejaarlijksche verhoogingen van *f* 10 (tien gulden) 's maands, tot eene maximum bezoldiging van *f* 90 (negentig gulden) 's maands, benevens vrije huisvesting, voeding en geneeskundige behandeling.

Voor de berekening van wachtgeld, non-activiteitstraktement, verloftraktement, pensioen en contributie aan het weduwen- en weezenfonds van burgerlijke ambtenaren, wordt het traktement verhoogd met *f* 75, zijnde het bedrag der aan de gediplomeerde verplegers en verpleegsters toekomende materieele voordeelen.

De gewone contributie aan de pensioenen bedraagt 2 pct., aan het weduwen- en weezenfonds 5 pct., terwijl bij eerste indiensttreding ten behoeve van laatstgenoemd fonds bovendien is te voldoen eene maand van het aanvangstraktement, welke contributie in twaalf maandelijksche termijnen van het traktement wordt ingehouden.

Aan de uitzending uit Nederland is verbonden:

a. eene gratificatie ten bedrage van *f* 300 voor uitrusting;

b. eene voorloopige bezoldiging van *f* 60 's maands, ingaande met den dag van inscheping naar Nederlandsch-Indië, en

c. overtocht naar Batavia voor Gouvernementsrekening als passagier der tweede klasse.

Uitzending heeft niet plaats dan nadat uit een vanwege het Departement van Koloniën in te stellen geneeskundig onderzoek is gebleven van physieke geschiktheid.

De uit te zenden verpleegster moet zich schriftelijk verbinden, om, ingeval zij niet binnen den haar aangewezen tijd naar Nederlandsch-Indië vertrekt, of om andere reden dan wel bewezen ziels- of lichaamsgebreken, buiten eigen toedoen, binnen 5 jaren na hare aankomst op Java uit 's lands dienst ontslagen wordt, terug te geven wat is betaald wegens gratificatie voor uitrusting en wegens overtocht naar Indië.

Zij, die voor uitzending in aanmerking wenschen te komen, moeten zich vóór 1 Mei 1911 aanmelden bij het Departement van Koloniën, bij een op zegel geschreven request, onder overlegging van:

a. diploma;

b. geboorte-akte;

c. bewijs van goed maatschappelijk gedrag, afgegeven na dagteekening dezer door den burgemeester harer woonplaats.

(Ned. Staatscourant van 26 en 27 Maart 1911, No. 73).

Officiëele Berichten.

Uit de Javasche Courant van 3 Maart 1911. No. 18.

Benoemingen, enz.

Civiel Departement.

Verleend: een jaar verlof aan den opzichter-machinist J. F. Keijser; den opzichter F. K. Manupassa; den controleur C. C. Krom; elf maanden aan den onderwijzer H. Brinkman en den commies J. H. Swildens.

Ontslagen: op verzoek eervol de commies J. H. F. Piekhaar; de resident J. van Weert; de opzichter M. van den Berg.

Belast: met de waarneming der betrekking van chef der 3e afd. Sumatra—Staatsspoorweg G. H. M. Vierling.

Gesteld: ter beschikking van den voorzitter van den landraad te Madioen Mr. H. M. Hijmans.

Benoemd: tot off. van Justitie bij den R. v. J. te Batavia Mr. G. André de la Porte; tot lid van den R. v. J. te Semarang Mr. J. C. Heijning; tot ingenieur P. D. van den Broek d'Obrenan; tot kantoorchef 1e kl. Jhr. C. F. Goldman; tot notaris te Poerworedjo A. van der Leeuw; tot voorzitter van de landraden te Poerbolinggo enz. Mr. A. M. Z. Westrik; tot onderwijzer 1e kl. F. K. Cock; tot id. 2e kl. E. W. Faber; E. Malt; G. van den Berge en H. A. Kamermans; tot wedana van Tjibinong, Mas Sonto Sandjojo; tot patih van Rembang, Raden Notomidjojo; van Soemenep, Mas Sosro Witjitro; tot tijdelijk civiel gezaghebber in de res. Bali en Lombok W. A. von Freijburg.

Ontslagen: op verzoek eervol de onderwijzeres Mej. E. M. L. Post.

Tijdelijk werkzaam gesteld: als hulponderwijzeres te Magelang Mej. A. A. J. A. R. Rijnenburg; te Pati M. J. E. Giltay.

Overgeplaatst: naar Pare (Kediri) de hulponderwijzeres Mej. C. Ch. Scharff; naar Djokjakarta de onderwijzeres Mej. J. H. S. von Mauntz; naar Semarang Mej. E. M. d'Ancona.

Militair Departement.

Verleend: een jaar verlof aan den 1en luit. J. H. L. de Koningh; den off. van gezondheid Dr. J. S. Frederiks en 11 maanden aan den 1en luit. P. D. A. Frankamp.

Geplaatst: te Semarang de majoor der genie C. J. de Bruijn.

Overgeplaatst: naar Piroe de 2e luit. W. H. F. Giel; naar 't 17e bat. de 1e luit.-adjudant A. J. F. J. van den Bergh; naar het 16e bat. de kap. W. Ruinen; naar Sintang de idem W. L. Einthoven.

Geplaatst: te Meester Cornelis de off. v. gezondh. C. van der Meer; te Willem I de id. H. F. Lumentut.

Overgeplaatst: naar Magelang de off. v. gezondh. G. J. Bon; naar Tjimahi de id. J. van Dulm; naar Batavia de id. R. Oostingh; naar Atjeh de id. G. J. Krediet; naar Salaliga de idem T. F. J. Hennings.

Verleend: een jaar verlof aan den 1en rekenaar P. J. Smits.

Uit de Javasche Courant van 7 Maart 1911. No. 19.

Civiel Departement.

Verleend: een jaar verlof aan den onderwijzer J. van der Wateren; den administrateur H. Polak, den onderwijzer J. H. Scholten; den commies V. H. J. Jansen; elf maanden aan den ingenieur L. Th. van Rosse; de onderwijzeres Mej. M. J. Ch. C. Schokker; 2½ maand aan den adspirant-ingenieur J. W. F. C. Proper.

Ontslagen: op verzoek eervol Mej. C. J. B. Loriaux en D. Grünberg; de hoofdopziener J. W. B. Davidson; de onderopzichter A. W. A. J. Guise; de klerk J. Botellho; de commies V. E. Rijnders.

Gesteld: ter beschikking van den voorzitter van den Landraad te Magelang Mr. J. Swart; te Garoet Mr. A. B. Bomnezijn; te Malang Mr. B. van Griffen; van den Directeur van Landbouw A. M. E. Meijer.

Benoemd: tot inspecteur, sous-chef van den burgerl. geneesk. dienst Dr. W. Th. de Vogel; tot bouwkundige bij den Sum. Spoorweg H. Langelaar; tot pakhuismeester te Pekalongan J. E. van Riet; tot lid van den gewestelijken raad van Rembang Ch. J. G. van der Hijden en Ch. G. S. Braat; tot ambtenaar 4e kl. bij de in- en uitvoerrechten W. P. M. van Dam.

Overgeplaatst: naar Soemenep de onderwijzer A. van der Mee.

Tijdelijk werkzaam gesteld: als hulponderwijzeres te Tjilatjap Mej. H. J. van Hien; te Batavia Mej. L. J. Gerards.

Militair Departement.

Verleend: een jaar verlof aan den kapitein der Infanterie J. M. Bergerinck.

Geplaatst: te Atjeh de 1e luit. A. Landzaat.

Overgeplaatst: naar het 13e bat. de majoor H. L. Bense.

Geplaatst: bij het 4e bat. de 1e luit. P. F. de Jong Swemer.

Overgeplaatst: naar de Zuider- en Ooster-afd. van Borneo de 1e luit. E. G. Müller; naar Batavia de 1e luit. W. V. Rhemred.

Lijst van aangekomen en vertrokken Passagiers uit en naar de Indiën.

Passagierslijst van het Stoomschip „Prins Willem V". Gezagvoerder J. Aarents; van West-Indië naar Amsterdam.

*J. H. van Leent; J. de Haas; J. A. Kist en echtg.; G. Richter; J. Dahlberg; C. C. Crudden; J. A. Putcher; J. M. Slips.

* Te Hâvre ontscheept.

Passagierslijst van het Stoomschip „Prins Frederik Hendrik". Gezagvoerder J. P. van der Borden van Amsterdam naar West-Indië op den 31en Maart.

S. van Leeuwen; A. H. F. Craanen; J. Recourt, echtgenoote en 2 kinderen; O. Wenzel.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Ind. talen.

W. R. BEGENHARDT, Weimarstraat 239, 's-Gravenhage, — Maleisch, Javaansch, Soendasch, Atjehsch. — gediplomeerd.

J. J. MEIJER, oud-ass.-resident op Java, beëedigd vertaler, Conradkade 49, 's-Gravenhage — Javaansch. Maleisch. Soendaneesch.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Hage.

INSC IRIJVINGSBILJET.

Ondergeteekende wenscht in te schrijven

voor het hulp- of ondersteuningsfonds der Vereeniging „Oost en West": f..................

NAAM: WOONPLAATS:

....

Inzenden aan het Hoofdbureau van „Oost en West", Heulstraat 17, Den Haag.

INSCHRIJVINGSBILJET.

De Ondergeteekende wenscht Lid te worden van de Vereen. „OOST EN WEST" en zijne contributie te bepalen op

....

Handteekening: *Woonplaats:*

....

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging *„Oost en West"*, **Heulstraat 17, Den Haag,** zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. **Jaarverslag der Vereeniging 1909 en naamlijst der leden op 1 Januari 1911.**
Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

b. **Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn,** door J. H. en H. B.
Prijs: 1 exemplaar f 0.10, 50 ex. f 2.80;
voor Departementen en Leden der *Maatschappij tot Nut van het Algemeen* f 2.20 per 50 ex., plus 25 cent frankeerkosten.

c. Onze Oost II:
Iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar 5 cent, 50 ex. f 2.—;
voor Departementen en Leden der *Maatschappij tot Nut van het Algemeen* f 1.55 per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

*** Bij de Firma MARTINUS NIJHOF, **Lange Voorhout 9, Den Haag,** zij[n] verkrijgbaar gesteld:

a. **Onze West:**
I. De Kolonie Suriname, door REMAN IRÜS;
II. De Kolonie Curaçao, door M. VICTOR ZWIJSEN, Oud-Rector van het Colegio „Santo Tomás" te Curaçao,
Prijs per exemplaar f 0.25 en f 0.03 frankeerkosten.

b. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.
No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.**
Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
No. III. **De Rechterlijke ambtenaar in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: f 0.15 per exemplaar en f 0.01 frankeerkosten.

Vereeniging OOST en WEST

Afdeeling 's-GRAVENHAGE.

Aan het **Bureau LAAN VAN MEERDERVOORT 195,** zijn van **10—12** en van 2– uur inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken.

Men kan die inlichtingen ook per brief vragen aan den Secretaris der Commissie v[oor] hulp aan werkzoekenden, den heer G. C. A. DE WITT, **Reinkenstraat No. 16.**

Geg. Wachtm. O.-I. L., 34 jaar oud, voor geld-incasseer-werk, magazijnsknecht, portier, enz.

Twee Dames voor het maken van uitzetten.

Twee jonge dame voo" vioollessen ook aan eerstbeginnenden.

Eene dame voor het geven van lessen in de Fransche taal en conversatielessen.

Eene dame voor het geven van lessen in de Engelsche taal.

Eene dame voor het geven van lessen in de Fransche, Duitsche en Engelsche taal; hoofdacte middelbaar Engelsch en Lager Fransch en Duitsch.

Eene Dame voor schrijf-, copiëer- of vertaalwerk uit het Fransch Duitsch of Maleisch.

Een heer, oud-onderwijzer Kweekschool voor Inl. onderwijzers, voor het geven van lessen in de Maleische taal.

Eene Dame voor administratieve werkzaamheden.

Eene dame op leeftijd, nog flink voor waarnemen huishouden of gezelschap bij oud heer of dame.

Eene jonge dame voor Gouvernante naar Indië; heeft L. en H. acte en acte Fransch.

Eene jonge dame, bekend met moderne talen, voor machineschrijven en stenographie.

Zes dames en één heer voor piano-lessen.

Eene Dame, weduwe (Duitsche), voor waarnemen van een huishouden, ook genegen bij weduwnaar met kinderen.

Eene jonge dame voor het geven van lessen in teekenen en schilderen.

Twee heeren voor het geven van lessen in Maleisch en Javaansch, waar-van één ook in Indisch Staatsrecht.

Twee Dames voor het geven van lessen aan spraakgebrekkigen.

Drie geg. O.-I. militairen voor op-passer of magazijnknecht.

Vier jonge meisjes die als kinder-juffrouw naar Java willen.

Eene dame voor hygiënische adem-gymnastiek.

Eene Dame en een Heer voor zang-lessen.

Twee bekwame linnennaaisters, waar-van een uit naaien gaat van 9—5 uur.

E ne jonge dame voor werken met schrijfmachine en stenographie; bekend met moderne talen.

Eene jonge dame (diploma muziek, piano en zang), wenscht met eene familie naar Indie voor les geven aan kinderen en behulpzaam in het huis-houden.

☞ Indische dienstboden kunnen zich aangeven in **LAAN v. MEERDERVOORT 195** voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terug-keerende familie; hetzij schriftelijk of mondeling; voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.

Leden van O. en W., geen direct belanghebbenden, worden verzocht zoo noodig hunne hulp hierin te willen verleenen.